

Usikret gjeld

Utvikling 2019-2021 etter kjennetegn ved låntakerne

TALL

SOM FORTELLER

Henning Høie

RAPPORTER / REPORTS

2022/38

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 16. september 2022

ISBN 978-82-587-1586-0 (trykt)

ISBN 978-82-587-1587-7 (elektronisk)

ISSN 0806-2056

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Denne rapporten gir en oversikt over hvordan usikret gjeld har utviklet seg i ulike deler av befolkningen siden gjeldsregisteret ble etablert i 2019. Gjeldsregisteret inneholder opplysninger om usikret gjeld, dvs. gjeld som ikke er sikret ved registrert panterett.

Rapporten presenterer også gjeldstall for personer som er under gjeldsordning og personer har som mottatt økonomisk rådgivning sammen med sosialhjelp slik dette rapporteres gjennom KOSTRA.

Inge Aukrust har koplet sammen og tilrettelagt datakildene. Jon Epland og Tor Morten Normann har bidratt med innspill og råd underveis. Vi takker Gjeldsregisteret AS og Brønnøysundregistrene for godt samarbeid i forbindelse med overføring av data. Rapporten er utført på oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 13.09.2022

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Formålet med denne rapporten er å gi et innsyn i hvordan rentebærende usikret gjeld har utviklet seg i perioden 2019-2021 i ulike deler av befolkningen. Vi har valgt å fokusere på den rentebærende delen av den usikrede gjelda fordi vi antar at den rentefrie delen av den usikrede gjelda i liten grad er årsak til sosiale problemer.

Omfanget av usikret gjeld var økende gjennom 2000-tallet og fram mot 2020, men etter innføringen av gjeldsregisteret i 2019, har denne gjelda gått betydelig ned. Fra 2019 til 2021 ble rentebærende usikret gjeld, slik vi har definert gjelda i denne rapporten, redusert fra 131,5 mrd. kr til 112,1 mrd. kr.

Av de nærmere 1,2 millioner personer over 17 år som hadde slik gjeld i 2019, ble 364 400 gjeldfrie innen utgangen av 2021. Det kom imidlertid til 237 500 nye låntakere, slik at samlet nedgang i antall låntakere var ca. 11 prosent. Denne utskiftingen av låntakere medførte at det ble relativt sett flere låntakere med lav utdanning og liten inntekt. Andre grupper som også økte sin andel av låntakerne var personer med innvandrerbakgrunn, personer i unge husholdninger og sosialhjelpsmottakere.

Blant de som hadde rentebærende usikret gjeld både ved utgangen av 2019 og 2021 var samlet nedgang i denne gjelda 10,2 prosent. Også her var det en tendens til at ressurssterke grupper bedret sin situasjon mer enn svakere stilte grupper. De som i 2019 hadde en samlet inntekt på over en million kroner, reduserte i gjennomsnitt gjelda si 21 prosent, mens de i det laveste inntektsintervallet (1-100 000 kr) økte gjennomsnittsgjelda med 6 prosent. Målt etter andre kjennetegn hadde de med lav utdanning dårligere utvikling enn de med høy utdanning, unge husholdninger kom dårligere ut enn eldre husholdninger, og det samme gjaldt personer med innvandrerbakgrunn sammenlignet med personer uten innvandrerbakgrunn.

Blant personer med gjeldsordning og som hadde gjeld både i 2019 og 2021 var nedgangen i rentebærende usikret gjeld omtrent som for befolkningen generelt. Blant de som mottok gjeldsrådgivning sammen med sosialhjelp var det derimot en *økning* i gjennomsnittsgjelda fra 2019 til 2021. Et trekk hos de med gjeldsordning, som er helt ulikt utviklingen i befolkningen generelt, er at det er de med lav inntekt framfor høy inntekt og lavt utdanningsnivå framfor høyt utdanningsnivå som reduserte gjelda si mest.

Når vi beregner rentebærende usikret gjeld i husholdningene, ser vi at det er relativt liten forskjell i gjeld mellom husholdninger med høy og lav inntekt. Det betyr at gjelda utgjør mye større andel av inntektene i husholdningene med lav inntekt enn i de med høy inntekt. I de 10 prosent av husholdningene med lavest inntekt utgjorde rentebærende usikret gjeld 44 prosent av årlig inntekt etter skatt i 2020, mot 7 prosent i husholdningene med høyest inntekt. En større andel av barn (0-17 år) enn voksne (18 år og eldre) er i husholdninger med rentebærende usikret gjeld (49 mot 38 prosent). I lavinntektshusholdninger er forskjellen enda større (48 mot 29 prosent).

Når vi undersøker hvordan gjelda er fordelt mellom husholdningstyper, ser vi at husholdningene med aleneboende og eldre er de husholdningstypene der færrest har gjeld. Men når vi ser på de husholdningene som har gjeld, er det nettopp husholdningene med aleneboende som har høyest gjeld i forhold til husholdningsinntekten.

Abstract

The aim of this report is to provide insight into how interest-bearing unsecured debt has developed in different segments of the population during the period 2019–2021. We have chosen to focus on the interest-bearing part of the unsecured debt because we presume that the interest-free part does not lead to social problems to any great extent.

Unsecured debt increased throughout the 2000s and up to 2020, but since the debt register was established in 2019, unsecured debt has been substantially reduced. Between 2019 and 2021, interest-bearing unsecured debt as defined in this report decreased from NOK 131.5 billion to NOK 112.1 billion.

Almost 1.2 million people over the age of 17 had interest-bearing unsecured debt in 2019. Of these, 364 400 were debt free by the end of 2021. However, 237 500 new borrowers emerged, which resulted in a net reduction in the number of borrowers of 11 per cent, and an increase in the proportion of borrowers with a low income and low level of education. The proportion of borrowers with an immigrant background, in young households and in receipt of social assistance also increased.

Among those who had interest-bearing unsecured debt in both 2019 and 2021, the total reduction in debt was 10.2 per cent. Once again, groups with more resources tended to improve their situation more than those in disadvantaged groups. Persons with a total income in excess of NOK 1 million in 2019 reduced their debt by 21 per cent on average, while those in the income group NOK 1- 99 999 increased their debt by 6 per cent. Measured by other characteristics, those with little formal education reduced their debt less than those with a higher education level. This was also the case for people in young households compared to people in older households, and people in households with an immigrant background compared to people in households with no immigrant background.

For persons with a debt settlement agreement, and who had debt in both 2019 and 2021, the reduction in debt was about the same as for the population as a whole. However, among those who received financial advice and social assistance, there was an increase in average debt from 2019 to 2021. Among those with a debt settlement agreement, those with a low income reduced their debt more than those with a high income, and likewise for persons with a low level of education compared to a high education level. This was contrary to the development in the population in general.

In terms of interest-bearing unsecured debt in the households, there is little difference in debt levels between households with a high income and households with a low income. This means that the debt constitutes a much larger proportion of the income in the households with a low income than the ones with a high income. In the 10 per cent of households with the lowest income in 2020, interest-bearing unsecured debt amounted to 44 per cent of net income among households with such debt, compared to 7 per cent in households with the highest income. A larger proportion of children (age 0-17 years) than adults (18 years and over) live in households with interest-bearing unsecured debt (49 and 38 per cent respectively). In low-income households, the difference is even greater (48 and 29 per cent respectively).

An examination of the distribution of debt between the different types of households shows that single person households and households with elderly people have the lowest proportions of borrowers. However, estimates of the level of debt in households with such debt show that the single person households have the highest debt relative to household income.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1. Formål og bakgrunn	7
1.2. Rentebærende usikret gjeld	7
2. Datagrunnlag	8
2.1. Gjeldsregister	8
2.2. Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger.....	9
2.3. Gjeldsordningsregisteret	9
2.4. KOSTRA - økonomisk rådgivning	10
2.5. Populasjonsavgrensning og kopling mellom datakildene	10
3. Definisjoner	12
4. Resultater	13
4.1. Omfanget av usikret gjeld i Norge.....	13
4.2. Endringer siden 2019 etter kjennetegn ved låntakerne	16
4.3. Usikret gjeld hos personer med gjeldsordning og personer som har mottatt økonomisk rådgivning	23
4.4. Gjeld i husholdningene	31
Referanser	36
Vedlegg A: Vedleggstabeller	37
Figurregister	41
Tabellregister	43

1. Innledning

1.1. Formål og bakgrunn

Formålet med denne rapporten er å gi et innsyn i hvordan rentebærende usikret gjeld har utviklet seg i perioden 2019-2021 i ulike deler av befolkningen. Rapporten er en videreføring av SSB-rapporten Usikret gjeld – omfang og kjennetegn ved låntakerne (Høie 2021). Mens den rapporten gav et detaljert øyeblikksbilde av usikret gjeld i befolkningen i 2019, tar denne nye rapporten for seg utviklingen fram mot 2022 for noen av de samme gruppene. I tillegg har denne rapporten et kapittel om hvordan gjelda er fordelt ut fra et husholdningsperspektiv. Mens tallene ellers i begge rapportene er aggregert etter den enkelte låntaker, vil tallene på husholdningsnivå være basert på at inntekt, formue og gjeld summeres for alle som tilhører samme husholdning. Dette samsvarer med hvordan inntekts- og formuesstatistikken er lagt opp.

Omfanget av usikret gjeld var økende gjennom 2000-tallet og fram mot 2020. Veksten var samlet sett sterkere enn den generelle kredittveksten. Ifølge Finanstilsynet (2019, s. 22) økte forbrukslånenes andel av samlet gjeld i husholdningene fra i overkant av 2 prosent til i underkant av 4 prosent i 10-årsperioden fram mot 2019.

Fra 2020 har det inntruffet to forhold som har betydelig potensial til å påvirke omfanget av usikret gjeld. Det ene er innføringen av gjeldsregister fra juli 2019 og det andre er coronapandemien som i 2020 og 2021 førte til nedstengning av deler av samfunnet i lange perioder, og dermed bidro til å endre folks forbruksmønster i betydelig grad som følge av reise- og forsamlingsrestriksjoner, lavere utlånsrenter og endrede inntektsforhold for en del grupper i befolkningen. Rapporten tar imidlertid ikke mål av seg å forklare sammenhengen mellom gjeldsutviklingen og disse forholdene, men fokuserer kun på selve gjeldsutviklingen og hvordan den har fordelt seg i befolkningen.

1.2. Rentebærende usikret gjeld

Vi har i denne rapporten valgt å fokusere på den delen av den usikrede gjelda som er rentebærende. En del av den usikrede gjelda som er knyttet til f.eks. kredittkort er i en viss periode rentefri. Den medfører da ingen lånekostnader, og denne gjelda innehas i stor grad av gruppene med høy inntekt og høy utdanning (Høie 2021, s. 15-16). Vi går derfor ut fra at den rentefrie delen av den usikrede gjelda i liten grad er årsak til sosiale problemer, og er derfor ikke tema i denne rapporten.

I kapittel 4.1 undersøker vi hvordan den rentebærende usikrede gjelda står i forhold til annen gjeld og formue og hvordan den har utviklet seg fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021 samlet sett.

I kapittel 4.2 ser vi på hvilke grupper som ble gjeldfrie og hvilke som ble nye gjeldstakere i denne perioden. Videre i kapitlet undersøker vi de som hadde gjeld gjennom hele perioden, og ser hvordan gjeldsutviklingen var for ulike grupper blant disse.

I kapittel 4.3 ser vi på gjeldsutviklingen for to grupper med spesielt utsatte økonomi: de som er under gjeldsordning og de som har mottatt gjeldsrådgivning i forbindelse med sosialhjelp.

Til slutt, i kapittel 4.4, undersøker vi hvordan gjelda er fordelt i husholdningene, der vi deler inn husholdningene etter husholdningsinntekt og husholdningstype.

2. Datagrunnlag

Resultatene som presenteres i rapporten er basert fire på datakilder: Gjeldsregisteret, Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, registrerings skjema for sosialhjelp (KOSTRA) og gjeldsordningsregisteret.

Tabell 2.1. Datakildene brukt i denne rapporten

Datakilde	Opplysninger brukt i rapporten	Registrerings-tidspunkt	Antall personer ^{1,2}	Eier
1. Gjeldsregisteret	Rentebærende usikret gjeld	31.12.2019	1 198 790	
		31.12.2020	1 108 475	
		31.12.2021	1 076 195	Gjeldsregisteret AS
2. Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger	Inntekts- og formuestall og andre kjennetegn	31.12.2019	5 367 580	
		31.12.2020	5 391 369	Statistisk sentralbyrå
3. Registrerings skjema for sosialhjelp (KOSTRA)	Mottatt økonomisk rådgivning	2019, 2020 og 2021	18 833	Statistisk sentralbyrå
		04.05.2020 - 31.12.2020	11 135	Brønnøysundregistrene

¹ Antallet personer gjelder de som er registrert med verdi på de opplysningene som er brukt i rapporten.

² Personer som ikke er registrert i inntekts- og formuesstatistikken er ikke inkludert i beregningene selv om de er registrert i de andre datakildene.

2.1. Gjeldsregister

Opplysningene om usikret gjeld er hentet fra Gjeldsregisteret AS. Alle finansforetak som tilbyr lån, var fra 1. juli 2019 pålagt å rapportere inn kundenes usikrede gjeld til godkjente gjeldsinformasjonsforetak. Disse gjeldsinformasjonsforetakene administrerer dermed opplysningene over alle personers usikrede gjeld (gjeldsregister). Gjeldsregisteret AS er et av flere godkjente gjeldsinformasjonsforetak. Blant disse foretakene har vi valgt å hente inn gjeldsdata fra Gjeldsregisteret AS.

Usikret gjeld er i gjeldsregisteret fordelt på tre typer lån; nedbetalingslån, rammekreditt (kredittkort) og faktureringskort. Til hvert lån er det knyttet en rekke opplysninger som f.eks. låntaker, rentebærende og ikke-rentebærende saldo, rente, nedbetalingstid mm (se [gjeldsinformasjonsforskriften \(2017\) §2](#)). I denne rapporten har vi aggregert alle lån til person- og husholdningsnivå, og vi har bare inkludert rentebærende lån. Begrunnelsen for å ikke ta med rentefrie lån er at disse ikke medfører ekstra kostnader for låntaker. Ikke-rentebærende lån innehas dessuten i stor grad av personer som ikke er sosialt utsatt (Høie 2021). Medlåntakergjeld er ikke inkludert siden samme gjeld er registrert på hovedlåntaker.

Vi har også valgt å ikke inkludere nedbetalingslån med rente lavere enn 5 prosent p.a. Begrunnelsen er at en antar at disse lånene i stor grad er sikret gjennom en tredjepart (kausjonist) (Gjeldsregisteret 2022). I henhold til [gjeldsinformasjonsloven](#) §2 er det gjeld som «ikke er sikret ved registrert panterett i formuesgode som tilhører låntaker» som inngår i gjeldsregisteret. Det betyr at gjeld som ikke har registrert panterett, men som er sikret gjennom en tredjepart, er usikret etter lovens definisjon, og vil dermed være i registeret. Vi antar at det er sikkerhet for lån der banken har vært villig til å gi lav rente, og har etter anbefaling fra Gjeldsregisteret AS satt grensen ved 5 prosent. Det er ikke en entydig grense som definerer om et lån har sikkerhet eller ikke. Grensen ved 5 prosent er skjønnsmessig satt, der en antar at de fleste lån under denne grense er sikret gjennom en tredjepart, mens de fleste lån over denne grense anses som usikret. Nedbetalingslån med rente lavere enn 5 prosent utgjorde om lag 16 prosent av alle nedbetalingslån ved årsskiftet 2021-22.

Det er også gjort en avgrensning av hvilke lån som inkluderes i denne rapporten ved at bare lån som tilhører personer som er registrert i inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger er inkludert. Denne statistikken omfatter bare personer som er bosatt i Norge per 31.12. i det aktuelle året. Dette

er gjort fordi det vesentlige av resultatene i denne rapporten er basert på gjeldsdata som er koplet til variabler i inntektsstatistikken (inntekt, utdanning, husholdningstype mv.). Dette medfører at rundt 3 prosent av samlet lånebeløp som er registrert hos Gjeldsregisteret AS ikke inkluderes i denne rapporten.

I denne rapporten benyttes gjeldsdata per 31.12. for årene 2019, 2020 og 2021. Datoen 31.12. er valgt fordi inntekts- og formuesstatistikken har denne datoen som måletidspunkt.

2.2. Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger

Statistikken [Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger](#) (Statistisk sentralbyrå 2022a) beskriver inntekt og formue i husholdningene etter en rekke kjennetegn ved personer og husholdninger. Datagrunnlaget for denne statistikken inneholder mange opplysninger om hver person og husholdning per 31.12. i statistikkåret, i tillegg til inntekter og betalt skatt samme år. Fra dette grunnlaget har vi hentet følgende opplysninger om hver person:

- alder
- kjønn
- samlet inntekt før og etter skatt
- trygde- og pensjonsinntekter
- sosialstønad
- samlet gjeld
- formue
- utdanningsnivå
- husholdningstilhørighet
- innvandringskategori

Til denne rapporten har årgangene 31.12.2019 og 31.12.2020 vært tilgjengelige. Personer må være registrert bosatt i Norge per 31.12. i statistikkåret for å være inkludert i statistikken. Personer som ikke er registrert i inntekts- og formuesstatistikken er ikke inkludert i denne rapporten, selv om de er registrert i de andre datakildene.

2.3. Gjeldsordningsregisteret

Gjeldsordningsregisteret inneholder opplysninger om hvem som har fått innvilget gjeldsforhandlinger og gjeldsordninger. Registeret er hjemlet i [gjeldsordningsloven \(1992\)](#), og formålet er at personer med alvorlige gjeldsproblemer skal få en mulighet til å få kontroll over økonomien sin. En sentral registrering av alle avtalene var en forutsetning for at gjeldsordningssystemet kunne settes i verk ([Brønnøysundregistrene, 2018](#)). I registeret skilles det mellom frivillig og tvungen gjeldsordning, men dette skillet er ikke brukt i denne rapporten.

Gjeldsordningsregisteret er i denne rapporten kun brukt til å avgrense populasjonen som har gjeldsordning. Til denne populasjonen er det så knyttet opplysninger fra gjeldsregisteret og inntekts- og formuesstatistikken for husholdninger som gir grunnlag for beregninger spesifikt for denne populasjonen, se kapittel 4.3.

Ifølge gjeldsordningslovens § 7.1 har kun namsmyndighetene tilgang til informasjon om avsluttede gjeldsordninger. Dette har begrenset mulighetene for innhenting av opplysninger om gjeldsordninger, og i denne rapporten er personer som var under gjeldsordning på et tidspunkt i perioden 4.5.2020-31.12.2020 definert som person med gjeldsordning. I alt er det 11 135 personer i denne populasjonen.

2.4. KOSTRA - økonomisk rådgivning

Gjennom KOSTRA (kommune-stat rapportering) rapporteres det på følgende spørsmål om hver person som har fått tildelt sosialhjelp (Statistisk sentralbyrå 2022b):

1. Er det gitt økonomisk rådgivning på nivå II (midlertidig betalingsudyktighet» eller III (varig betalingsudyktighet) i forbindelse med utbetaling? (Se NAVs veileder til bruk ved økonomisk rådgivning)

Denne rapporteringen gjennomføres en gang årlig, og til denne rapporten er det hentet inn tall for 2019, 2020 og 2021. Dersom det er svart «Ja» på dette spørsmålet i minst ett av disse tre årene, vil personen rapporteringen gjelder for inngå i populasjonen som «har mottatt økonomisk rådgivning». I alt er det 18 833 personer i denne populasjonen. Til personene som har mottatt økonomisk rådgivning, blir det koplet opplysninger fra inntekts- og formuesstatistikken som gir grunnlag for beregninger spesifikt for denne populasjonen, se kapittel 4.3.

Denne populasjonen omfatter bare de som har fått økonomisk rådgivning *sammen* med sosialhjelp. I årene 2019, 2020 og 2021 var det henholdsvis om lag 18 500 og 15 600 og 16 100 saker der en person mottok økonomisk rådgivning *uten* å få sosialhjelp (Statistisk sentralbyrå 2022c og 2022d). Disse er imidlertid ikke registrert på personnivå og dataene fra gjeldsregisteret og inntektsstatistikken kan dermed ikke koples til disse personene.

2.5. Populasjonsavgrensning og kopling mellom datakildene

I denne rapporten ser vi på utviklingen i usikret gjeld per 31.12. i årene 2019, 2020 og 2021, og hvordan gjelda er fordelt i befolkningen. Ettersom flere datakilder skal koples og alle kildene ikke har data for alle disse tre tidspunktene, må det tas noen bestemmelser om hvordan populasjonen avgrenses og hvilke data som koples.

I kapitlene 4.1-4.3 har vi valgt å ta utgangspunkt i de personene som er registrert i inntektsstatistikken per 31.12.2019. I disse kapitlene er beregningene gjort på personnivå, og bare personer 18 år og eldre per 31.12.2019 er inkludert. Personer som er registrert i de andre datakildene, men ikke i inntektsstatistikken, blir ikke inkludert i beregningene.

Kjennetegn hentes fra inntektsstatistikken per 31.12.2019 (inntektsnivå, utdanningsnivå, husholdningstype mm), og vil dermed være gjeldende for alle tre tidspunktene det gis gjeldstall for. Gjeldsdata for 2020 og 2021 vil derfor være koplet til kjennetegn som gjaldt i 2019. Vi har kontrollert resultatene ved å gruppere kjennetegnene fra inntektsstatistikken for 2020 i stedet for 2019, og det gir helt ubetydelige forskjeller i resultatene. Vi har også valgt å bare ha med personer over 18 år og eldre per 31.12.2019. Det betyr at 18-åringer i 2020 og 18- og 19-åringer i 2021 ikke kommer med i beregningene. Denne utelatelsen gjør ubetydelige utslag i beregningene. De som var 16 og 17 år 31.12.2019 hadde 0,04 prosent av samlet rentebærende usikret gjeld 31.12.2021. Vi har valgt å gjøre det slik fordi vi mener det er et poeng at det er de samme personene som inngår i gruppene som sammenlignes på de tre tidspunktene.

Vi har også valgt å kun lage én populasjon for personer med gjeldsordning og én populasjon for personer som har mottatt gjeldsrådgivning selv om det gis gjeldstall for tre tidspunkt og dataene for gjeldsordning og gjeldsrådgivning gjør det mulig å avgrense populasjonen på flere måter. Vi har valgt å definere de som har vært under gjeldsordning som alle som har vært registrert under gjeldsordning i perioden 4.5.2020-31.12.2020. Til populasjonen for de som har mottatt gjeldsrådgivning har vi valgt alle som har mottatt rådgivning i minst ett av årene 2019, 2020 og 2021.

Tilgjengelige data for gjeldsrådgivning dekker derfor hele perioden som undersøkes (31.12.2019-31.12.2021), mens dataene for gjeldsordninger dekker en kortere del av perioden vi undersøker. Dette kan muligens svekke sammenligningene til en viss grad, kanskje særlig fordi vi ikke får med de som fikk gjeldsordning i 2021. Vi har testet med ulike avgrensinger av perioden for gjeldsrådgivning, men alle alternativene tegner det samme bildet som det som presenteres i rapporten.

Vi har altså valgt å definere populasjonene ut fra registreringer over lengst mulig tid innenfor tidsrommet som undersøkes. Hovedbegrunnelsen for det er at vi antar at de som er under gjeldsordning eller mottar gjeldsrådgivning sannsynligvis også har en vanskelig økonomisk situasjon over tid.

I kapittel 4.4 Gjeld i husholdningene presenterer vi tall kun for 2019 og 2020 fordi i inntekts- og formuesstatistikken for husholdninger, som gir tall på husholdningsnivå, ikke hadde publisert tall for 2021 da denne rapporten ble skrevet. Siden vi i dette kapitlet har gjort beregningene på husholdningsnivå, er også barn (0-17 år) inkludert, mens utenlandsstudenter og personer registrert utenfor privathusholdninger (institusjonsbeboere) ikke er inkludert.

3. Definisjoner

I denne oversikten har vi bare tatt med begreper som er sentrale i rapporten eller som har en bestemt betydning i rapporten som kan avvike fra betydningen som brukes i dagligtale.

Usikret gjeld

Gjeld som ikke er sikret ved registrert panterrett i formuesgode som tilhører låntaker.

Rentebærende usikret gjeld

Den delen av usikret gjeld som det betales lånerente for.

Personer med innvandrerbakgrunn

Personer med innvandrerbakgrunn er en fellesbetegnelse på innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

Innvandrere er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre og som har innvandret til Norge.

Norskfødte med innvandrerforeldre er personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre.

Samlet inntekt

Summen av yrkesinntekter, kapitalinntekter, skattepliktige og skattefrie overføringer i løpet av kalenderåret. Fastsatt skatt og andre negative overføringer er ikke trukket fra dersom ikke annet er nevnt.

Alderspensjonister, uføretrygdede og mottakere av sosial stønad

Disse tre kategoriene er også kalt «stønadsstatus» i rapporten. De er definert slik at de er gjensidig utelukkende:

Alderspensjonister

Er i denne rapporten definert som personer som har mottatt alderspensjon i løpet av året, og denne er større enn eventuell uføretrygd. Personer som også har mottatt økonomisk sosialhjelp regnes ikke med her, men er plassert i gruppen «mottakere av sosialhjelp».

Uføretrygdede

Er i denne rapporten definert som personer som har mottatt uføretrygd i løpet av året, og denne er større enn eventuell alderspensjon. Personer som også har mottatt økonomisk sosialhjelp regnes ikke med her, men er plassert i gruppen «mottakere av sosialhjelp».

Mottakere av sosialhjelp

Er i denne rapporten definert som personer som har mottatt økonomisk sosialhjelp i løpet av året. Alderspensjonister og uføretrygdede som har mottatt økonomisk sosialhjelp regnes bare til kategorien mottakere av sosialhjelp

Personer med gjeldsordning

Dette er personer som var registrert i gjeldsordningsregisteret med gjeldsordningsavtale i løpet av perioden 5.4.2020-31.12.2020 (se også kapittel 2.3).

Personer som har mottatt gjeldsrådgivning

Dette er personer som har mottatt gjeldsrådgivning i løpet av 2019, 2020 eller 2021 sammen med sosialhjelp, slik dette er rapportert i KOSTRA (se også kapittel 2.4).

4. Resultater

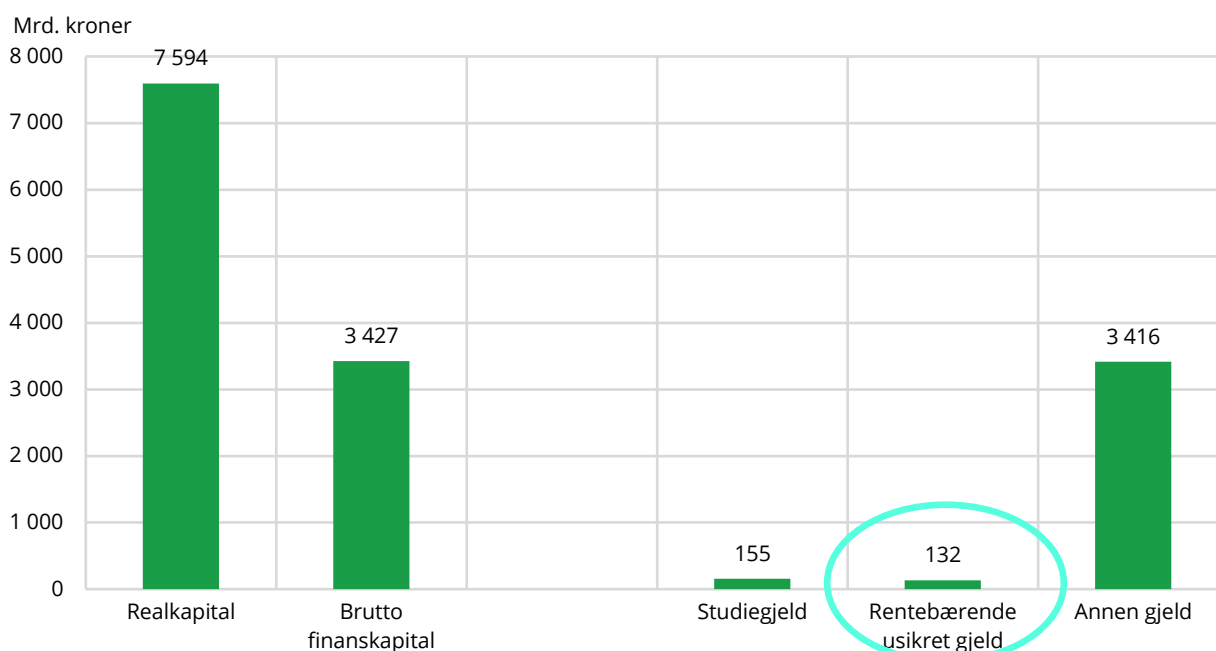
4.1. Omfanget av usikret gjeld i Norge

Nedgang siden 2019

Samlet usikret gjeld utgjorde 153,7 milliarder kroner ved utgangen av 2019 for alle bosatte personer over 17 år på dette tidspunkt. Dette tilsvarer 4,1 prosent av husholdningenes samlede gjeld i 2019 og 1,4 prosent av samlet brutto formue. Tilsvarende andel for den usikrede gjelda som er rentebærende, var henholdsvis 3,5 og 1,2 prosent. Omfanget av usikret gjeld har gått ned siden registreringene startet ved etableringen av gjeldsregister 1.7.2019. Ved utgangen av 2021 var denne gjelda redusert til 133,2 mrd. kroner (Tabell 4.1).

Av den usikrede gjelda var 85,6 prosent rentebærende gjeld i 2019. Det utgjorde 131,5 mrd. kroner. I løpet av 2020 og 2021 sank andelen rentebærende gjeld til 84,1 prosent, og utgjorde 112,1 mrd. kroner på slutten av 2021.

Figur 4.1. Formue og gjeld i norske husholdninger per 31.12.2019

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå, Lånekassen og Gjeldsregisteret AS.

Av befolkningen over 17 år per 31.12.2019, hadde like over 50 prosent usikret gjeld. 42 prosent hadde ikke-rentebærende gjeld, mens 28 prosent var registrert med rentebærende gjeld. Denne andelen var redusert til 25 prosent i 2021. Blant de som hadde slik gjeld, var gjennomsnittlig lånesaldo i underkant av 105 000 kroner (se Tabell 4.1). Gjennomsnittlig rentebærende usikret gjeld i hele den voksne befolkningen var like over 26 000 kroner i 2021, ned fra 31 000 kroner i 2019.

Tabell 4.1. Personer over 17 år¹ per 31.12.2019 med usikret gjeld

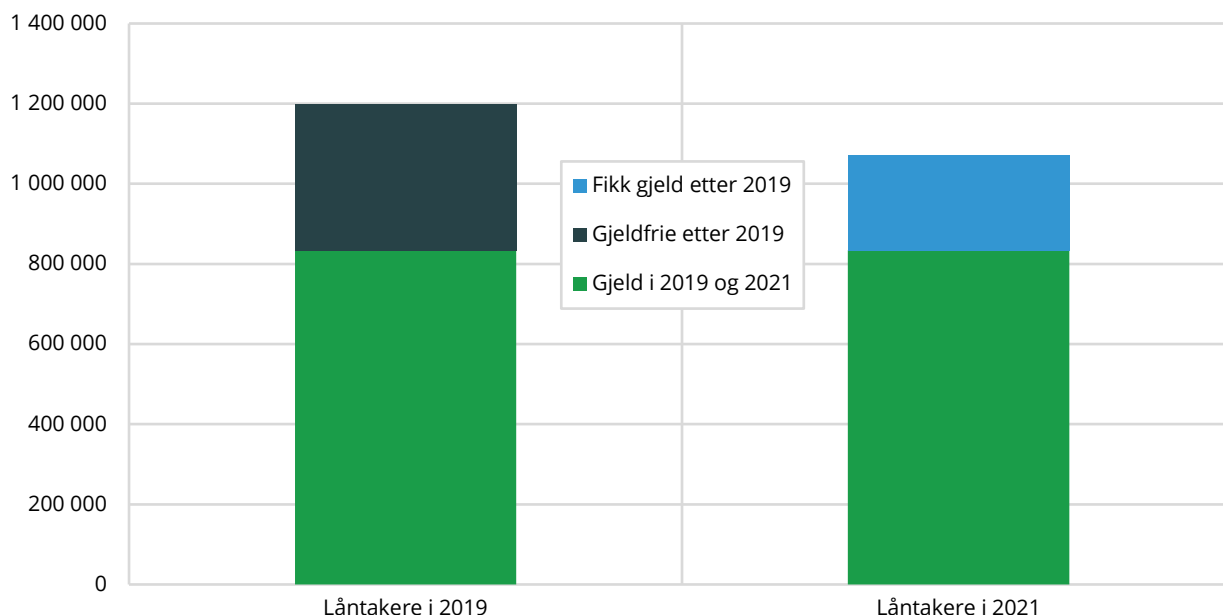
Tidspunkt	Antall personer med gjeld	Andel personer med gjeld av alle personer	Sum gjeld, mrd. kr	Gjennomsnittlig gjeld, alle personer. kr	Gjennomsnittlig gjeld, personer med gjeld. kr	Median gjeld, personer med gjeld. kr
Usikret gjeld i alt						
31.12.2019	2 142 800	50,4 %	153,7	36 200	71 700	12 700
31.12.2020	2 049 200	48,2 %	141,2	33 200	68 900	10 200
31.12.2021	2 056 700	48,4 %	133,2	31 400	64 800	10 200
Rentebærende usikret gjeld						
31.12.2019	1 200 000	28,2 %	131,5	31 000	109 600	23 900
31.12.2020	1 107 600	26,1 %	121,6	28 600	109 800	22 600
31.12.2021	1 071 900	25,2 %	112,1	26 400	104 500	21 500

¹ Tallene gjelder bosatte personer i Norge per 31.12.2019 og som var 18 år eller eldre på dette tidspunkt.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Av de 1,2 millioner personer over 17 år som hadde rentebærende usikret gjeld i 2019, ble om lag 30 prosent av disse (364 400) gjeldfrie innen utgangen av 2021. Det kom imidlertid til 237 500 nye låntakere, slik at samlet nedgang i antall låntakere var ca. 11 prosent (Figur 4.2).

Figur 4.2. Antall låntakere per 31.12. i 2019 og 2021

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Hos de som kvittet seg med gjeld etter 2019 og de som fikk gjeld etter 2019, var gjeldsnivået vesentlig lavere enn hos de som hadde gjeld i begge årene (se Tabell 4.2)

Tabell 4.2. Antall låntakere og deres rentebærende usikret gjeld ved utgangen av 2019 og 2021. Personer med gjeld ett av årene og personer med gjeld begge år¹

	Antall gjeldstakere	Sum gjeld, mrd. kr	Gjennomsnittlig gjeld, kr	Median gjeld, kr
Alle med gjeld i 2019	1 200 000	131,5	109 600	23 900
Alle med gjeld i 2021	1 071 900	112,1	104 500	21 500
Gjeldstakere med gjeld begge år, gjeld i 2019	834 400	117,4	140 700	38 800
Gjeldstakere med gjeld begge år, gjeld i 2021	834 400	105,5	126 400	31 300
Gjeldstakere med gjeld bare i 2019	364 400	14,1	38 700	7 900
Gjeldstakere med gjeld bare i 2021	237 500	6,6	27 600	5 900

¹ Personer over 17 år per 31.12.2019.

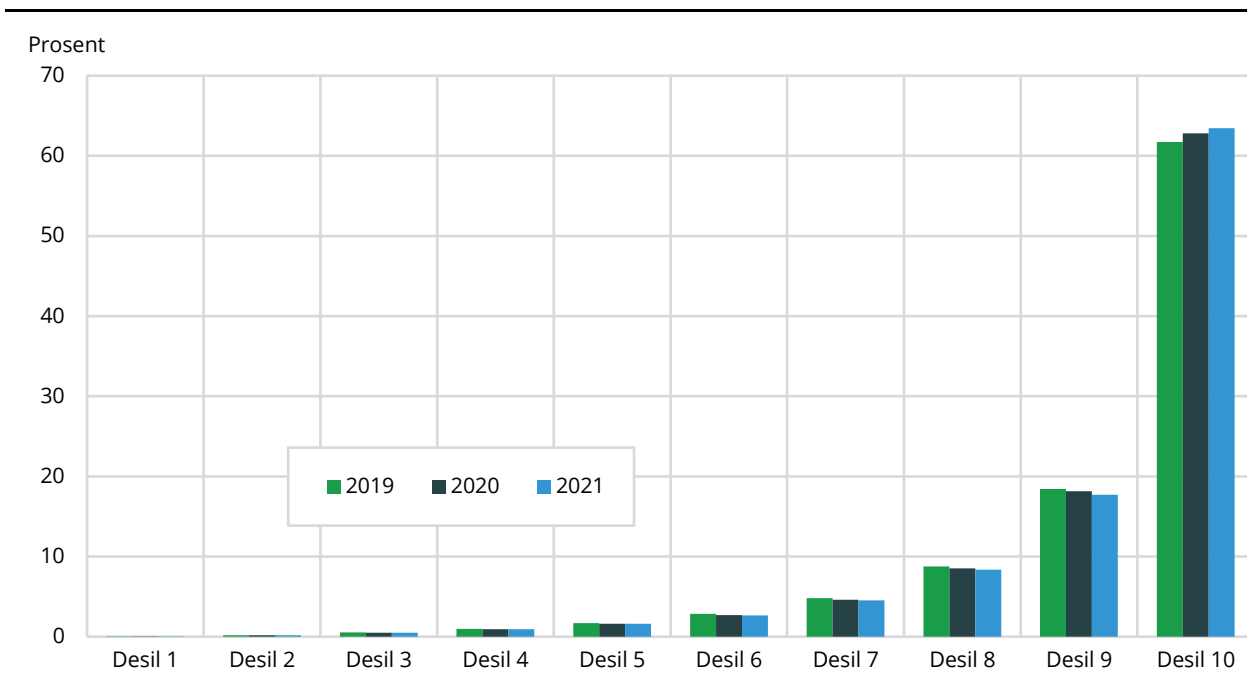
Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Årsaken til nedgangen i usikret gjeld kan være flere. For det første gjør informasjonen i gjeldsregisteret at det er lettere både for låntakerne og finansforetakene (långiverne) å holde kontroll med omfanget av denne gjelda. Bankene har med opplysningene fra gjeldsregisteret mye bedre muligheter til å identifisere lånsøkere med allerede stor usikret gjeld. For det andre har coronapandemien medført at mange funksjoner og aktiviteter i samfunnet har blitt stoppet i store deler av denne perioden, både i Norge og hele verden. Det har redusert mulighetene og behovet for å bruke penger, men uten at inntektene for de fleste i Norge har vært redusert. Spareraten i husholdningene var langt høyere i 2020 og 2021 enn i tidligere år (Statistisk sentralbyrå 2022e), noe som har gitt mange bedre muligheter til å betale ned på gjeld.

Skjev fordeling av gjelda

Gjelda er skjevt fordelt mellom låntakerne. Dette kommer tydelig fram når man fordeler samlet lånebeløp på desiler av låntakerne, sortert etter låntakernes gjeld (Figur 4.3). Denne skjevfordelingen økte fra 2019 til 2021. Andelen av samlet lån blant de 10 prosentene med høyest lån økte fra 61,7 til 63,5 prosent.

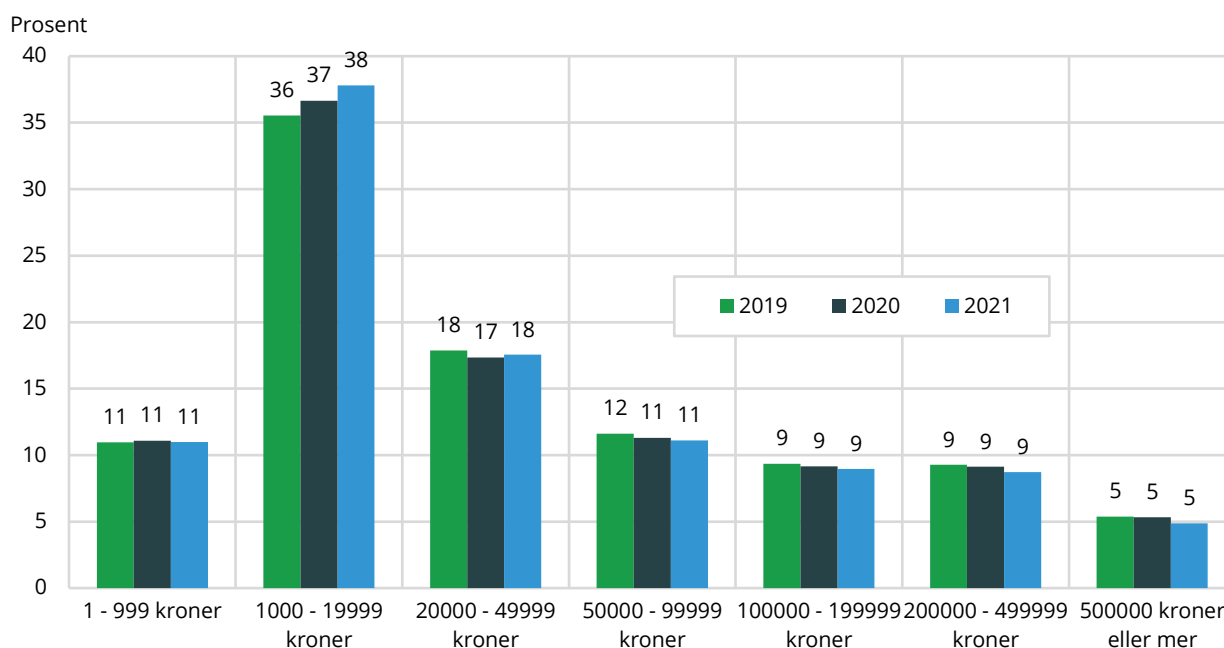
Figur 4.3. Andel av samlet rentebærende usikret gjeld fordelt på alle låntakerne inndelt etter desiler per 31.12.2019

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

De 10 prosentene med lavest lånesaldo sto for kun 0,02 prosent av utlånt beløp i 2021. Om man deler låntakerne i to like store grupper, ser vi at halvparten med høyest gjeld sto for nesten 97 prosent av utlånt beløp, og det var tilfellet i alle tre årene.

Om lag 28 prosent av befolkningen over 17 år hadde rentebærende usikret gjeld i 2019. Dette sank til 25 prosent i 2021. Av de som hadde rentebærende usikret gjeld i 2021, hadde 49 prosent en gjeld som var lavere enn 20 000 kroner, mot 46,5 prosent i 2019 (Figur 4.4). Antall personer som hadde høyere gjeld enn 500 000 kroner sank fra 64 600 til 52 300 fra 2019 til 2021. Disse utgjorde i 2021 litt under 5 prosent av alle personer som hadde slik gjeld.

Figur 4.4. Låntakerne fordelt prosentvis etter størrelsen på usikret rentebærende gjeld per 31.12 i årene 2019, 2020 og 2021

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

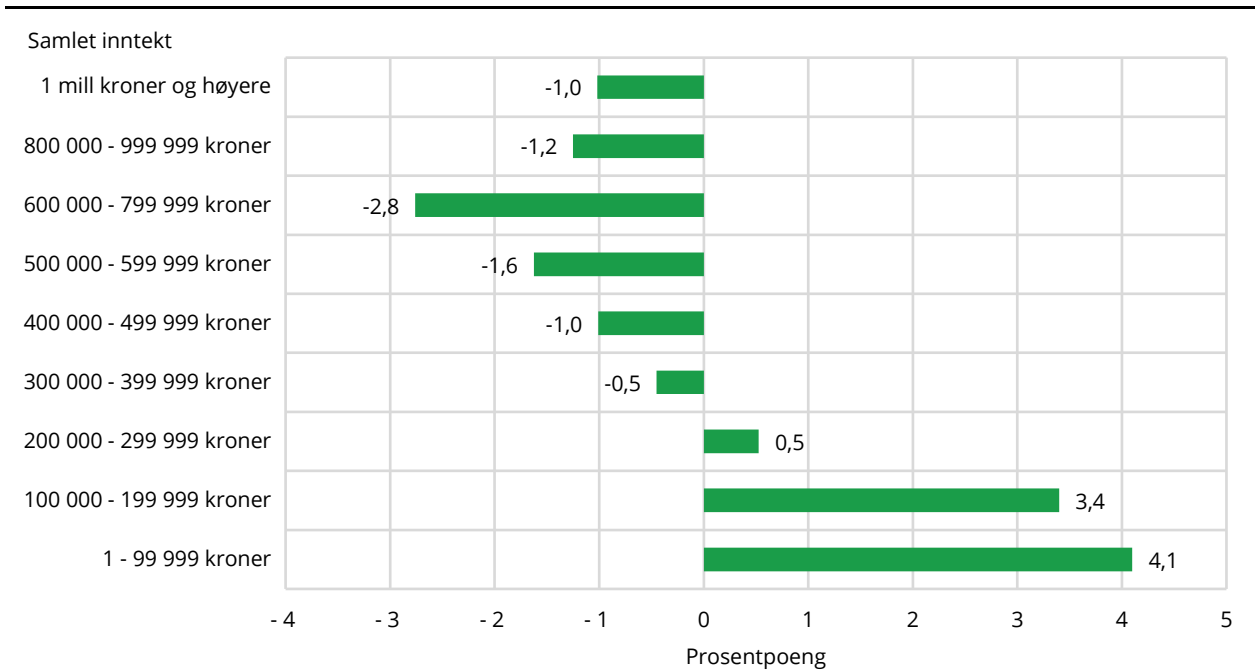
4.2. Endringer siden 2019 etter kjennetegn ved låntakerne

Hvem kvittet seg med gjeld og hvem fikk gjeld i løpet av 2020 og 2021?

Av Figur 4.2 ser vi at det var en betydelig utskifting av låntakerne fra 2019 til 2021. Er det er forskjeller mellom de som fikk gjeld og de som kvittet seg med gjeld i løpet av 2020 og 2021? I dette avsnittet ser vi nærmere på dette. Vi har inndelt de to gruppene etter inntektsnivå, utdanningsnivå, innvandrerbakgrunn, husholdningstype og stønadsstatus

Siden antallet er forskjellig mellom de som kvittet seg med gjeld og de som fikk gjeld, har vi tatt utgangspunkt i den relative fordelingen innenfor disse to gruppene for å få fram forskjellene mellom dem. Ser vi på endringen i den relative fordelingen etter inntektsnivå, finner vi at blant de som fikk gjeld i denne perioden, var det relativt sett flere med lav inntekt enn blant de som kvittet seg med gjeld (Figur 4.5). Det betyr at personer med det laveste inntektsnivået (dvs. under 100 000 kroner) utgjorde en økende andel av låntakerne fra 2019 til 2021. Den relative andelen i denne gruppen var litt over 4 prosentpoeng høyere blant de som fikk gjeld, enn blant de som kvittet seg med gjeld. De med samlet inntekt mellom 600 000 og 800 000 kroner hadde størst nedgang i andel av låntakerne.

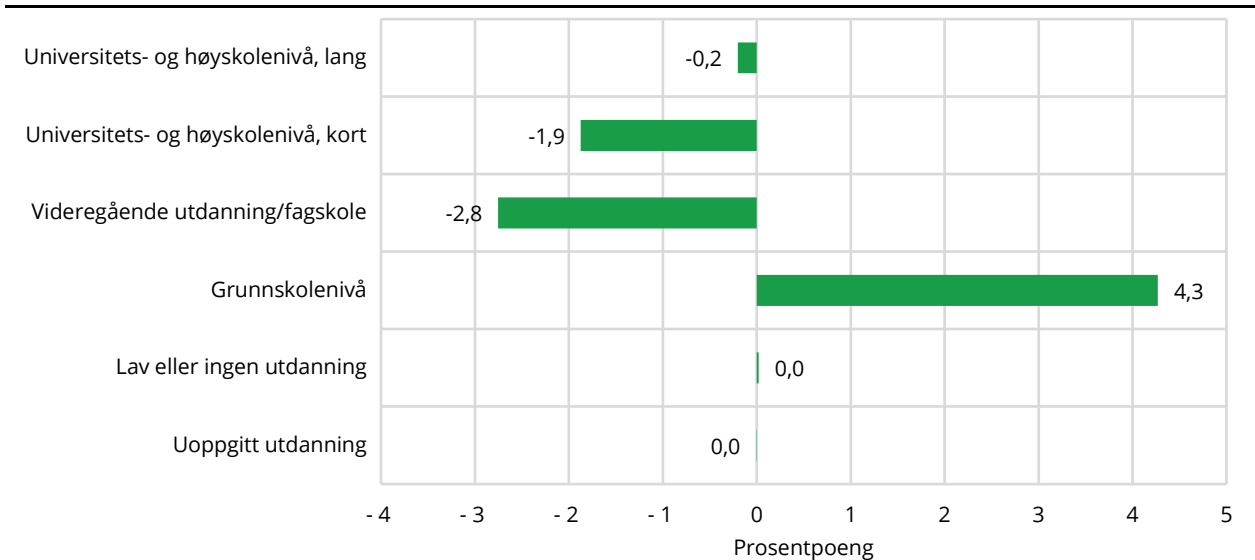
Figur 4.5. Endring i relativ fordeling av låntakere¹. Sammenligning mellom de som ble kvitt gjeld og de som fikk gjeld i 2020 og 2021, etter inntektsnivået i 2019

¹ Negativ verdi for en kategori betyr at det var relativt flere som kvittet seg med gjeld enn som fikk ny gjeld.
 Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Om vi deler inn de to gruppene etter utdanningsnivå, ser vi at de med grunnskoleutdanning har økt sin andel, mens de med mellomlangt utdanningsløp i større grad kvittet seg med gjeld (Figur 4.6).

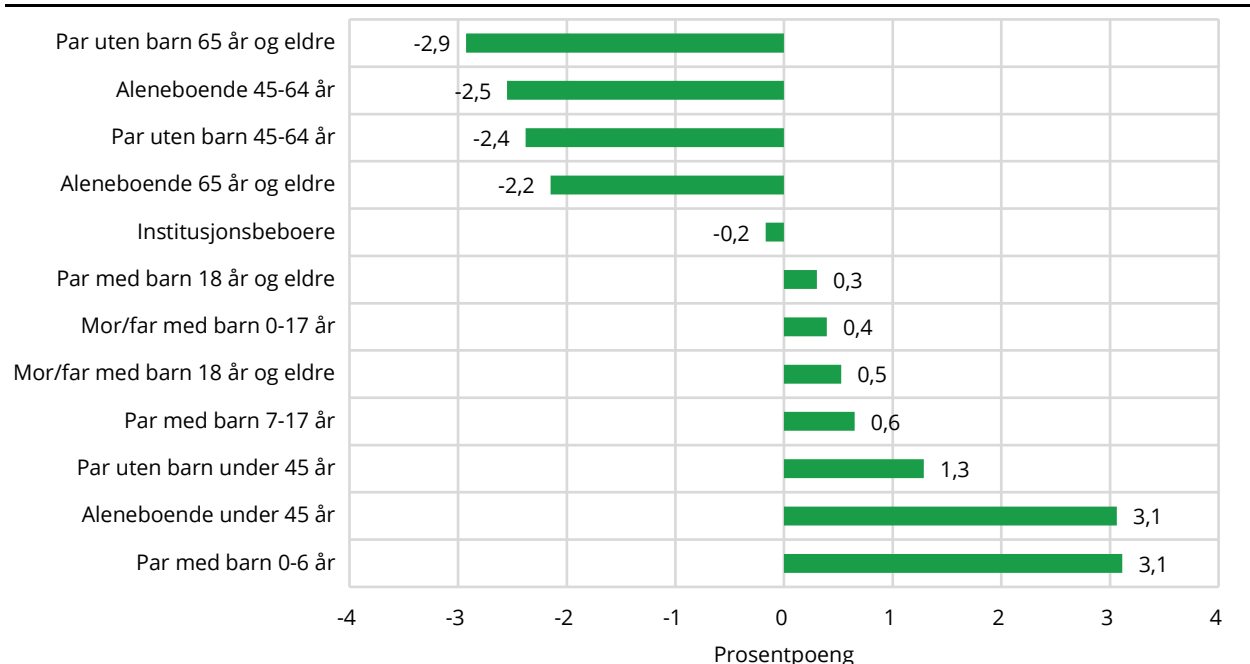
Figur 4.6. Endring i relativ fordeling av låntakere¹. Sammenligning mellom de som ble kvitt gjeld og de som fikk gjeld i 2020 og 2021, etter utdanningsnivå per 31.12.2019

¹ Negativ verdi for en kategori betyr at det var relativt flere som kvittet seg med gjeld enn som fikk ny gjeld.
 Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Når vi ser på endringene etter husholdningstype, så viser det seg at personer i husholdninger som består av yngre mennesker har økt andelen av låntakere, mens det er motsatt utvikling hos personer i husholdninger som består av eldre personer. Om personene er i husholdninger med eller uten barn, eller er i alene- eller parhusholdninger, har mindre å si (Figur 4.7). Dette kan henge sammen med at denne type gjeld øker raskt med økende alder for personer mellom 18 og begynnelsen i 20-årene (Høie 2021), i og med at gjelda beregnes for samme populasjon i de to årene. Tilsvarende er det en nedgang i gjennomsnittsgjelda for eldre personer.

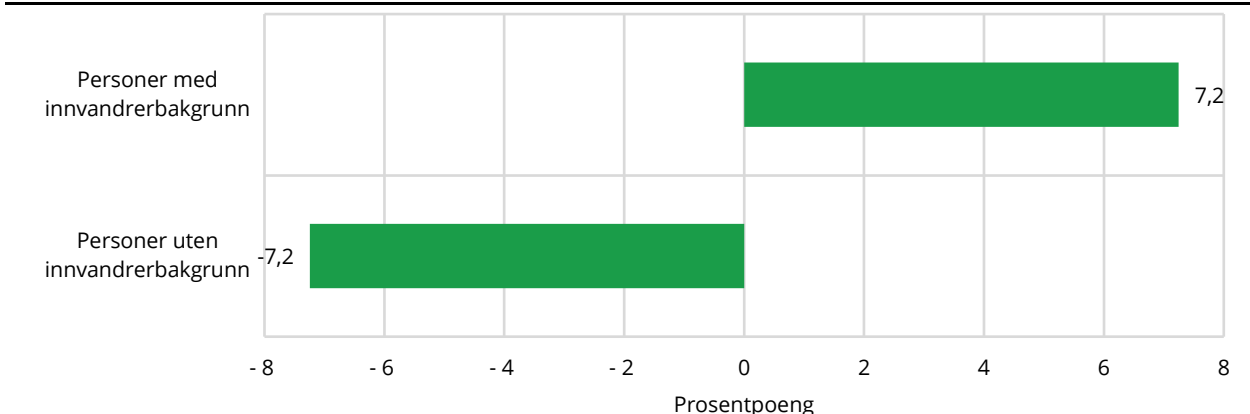
Figur 4.7. Endring i relativ fordeling av låntakere¹. Sammenligning mellom de som ble kvitt gjeld og de som fikk gjeld i 2020 og 2021, etter den husholdningstype de tilhørte per 31.12.2019

¹ Negativ verdi for en kategori betyr at det var relativt flere som kvittet seg med gjeld enn som fikk ny gjeld.
 Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Ved inndeling etter innvandrerbakgrunn, ser vi at personer med innvandrerbakgrunn i mindre grad enn personer uten innvandrerbakgrunn har kvittet seg med gjeld i løpet av perioden (Figur 4.8).

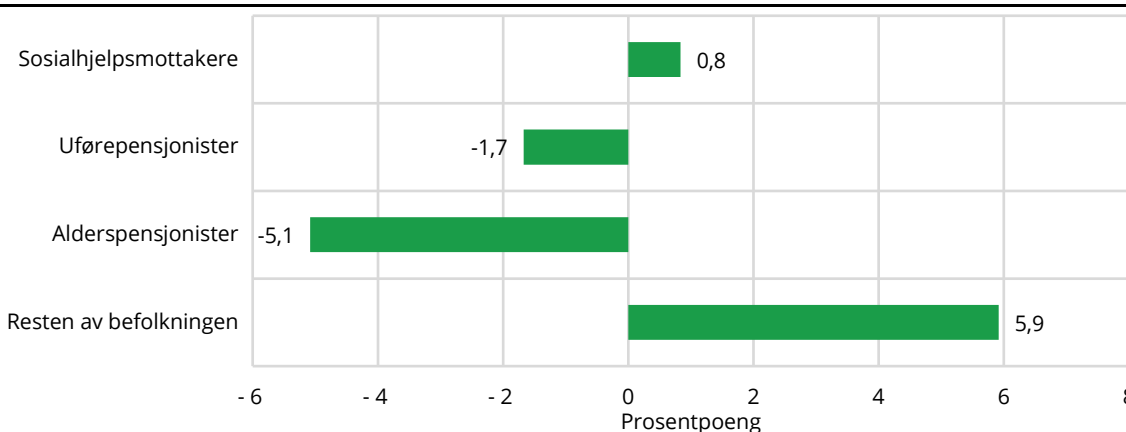
Figur 4.8. Endring i relativ fordeling av låntakere¹. Sammenligning mellom de som ble kvitt gjeld og de som fikk gjeld i 2020 og 2021, etter innvandrerbakgrunn per 31.12.2019

¹ Negativ verdi for en kategori betyr at det var relativt flere som kvittet seg med gjeld enn som fikk ny gjeld.
 Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Uføretrygdede og alderspensjonister har i større grad enn resten av befolkningen kvittet seg med gjeld. Særlig er det mange av alderspensjonistene som har kvittet seg med gjeld. Det siste kan henge sammen med at disse alderspensjonistene har blitt to år eldre mellom de to årene som undersøkes, og Høie (2021) viser at gjelda har synkende tendens med økende alder for de eldste.

Figur 4.9. Endring i relativ fordeling av låntakere¹. Sammenligning mellom de som ble kvitt gjeld og de som fikk gjeld i 2020 og 2021, blant trygde-, pensjons- og sosialhjelpsmottakere per 31.12.2019

¹ Negativ verdi for en kategori betyr at det var relativt flere som kvittet seg med gjeld enn som fikk ny gjeld.
 Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

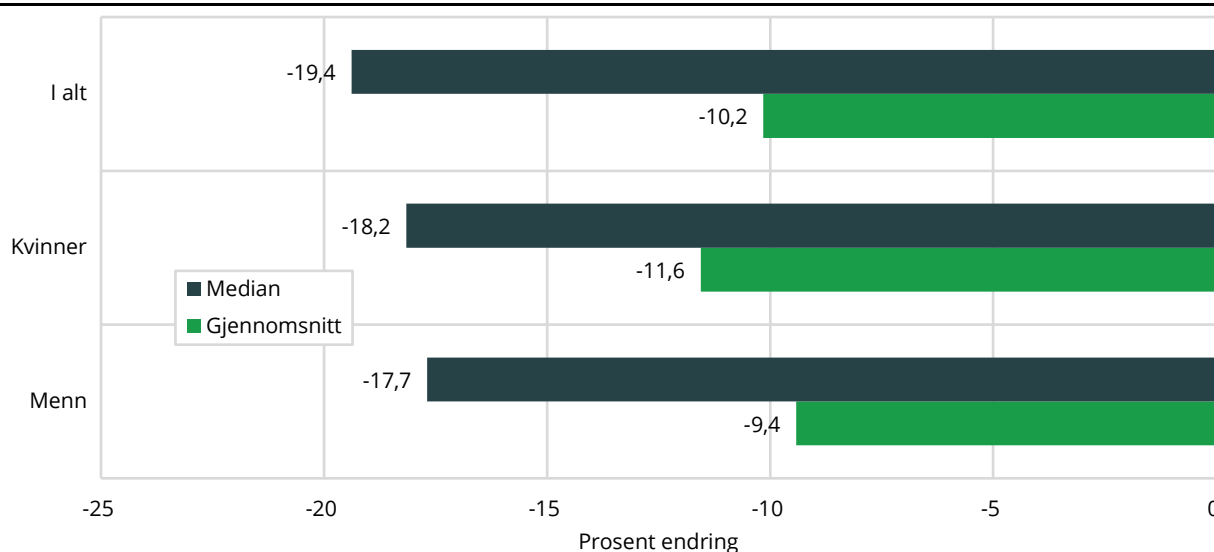
Utviklingen for de som hadde gjeld både i 2019 og 2021

I dette avsnittet ser vi nærmere på de som hadde gjeld ved utgangen av både 2019 og 2021. Denne gruppen utgjorde 70 og 78 prosent av låntakerne i henholdsvis 2019 og 2021, men sto for en betydelig større del av gjelda, respektive 89 og 94 prosent av samlet rentebærende usikret gjeld i disse to årene (Tabell 4.2).

Samlet sett gikk gjelda ned med 10,2 prosent for de med gjeld i både 2019 og 2021. Utviklingen var imidlertid ujevnt fordelt om man grupperer disse gjeldstakerne etter ulike kjennetegn.

Menn hadde en gjennomsnittsgjeld i 2019 på 172 300 kroner, hvilket var 65 prosent høyere enn kvinnes gjennomsnittsgjeld (104 400 kroner). I løpet av 2020 og 2021 sank menns samlede rentebærende usikret gjeld med 9,4 prosent, hvilket var noe mindre enn reduksjonen i kvinners gjeld, slik at menns gjennomsnittsgjeld i 2021 var 69 prosent høyere enn kvinners gjeld.

Figur 4.10. Prosentvis endring i gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter kjønn. Personer med gjeld på begge tidspunkt

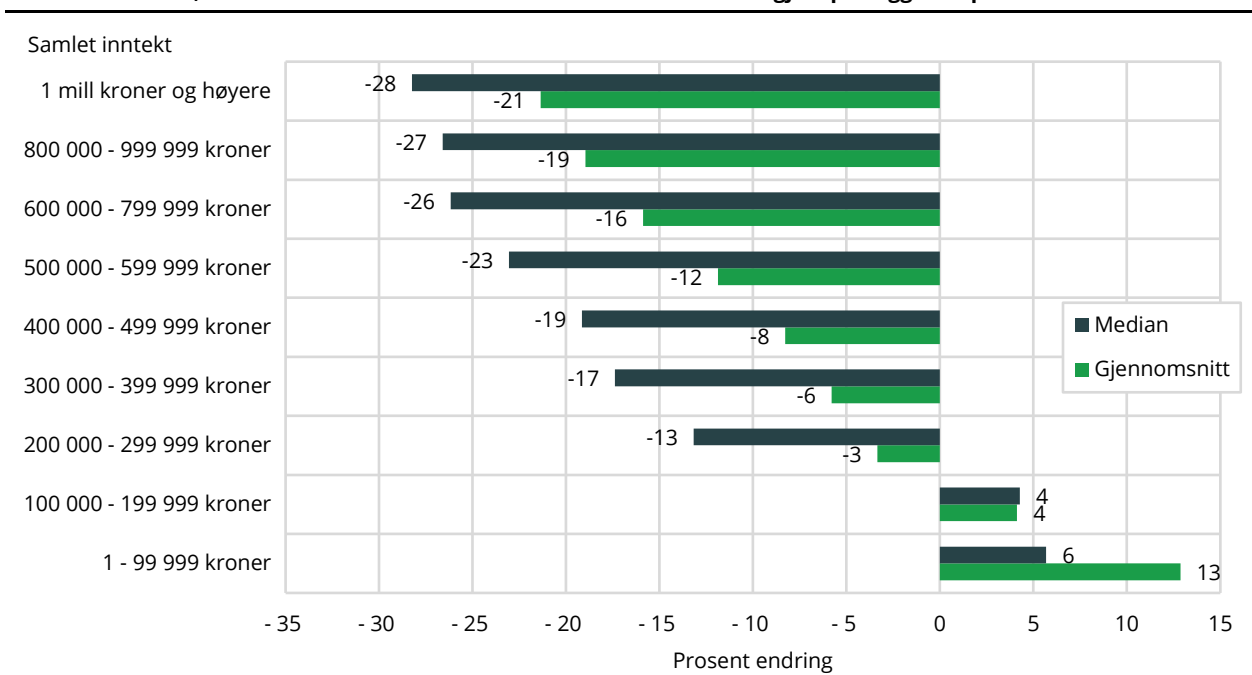

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Om man deler inn gjeldstakerne etter samlet inntekt før skatt i 2019, er bildet entydig: Jo høyere inntekt, jo mer ble den rentebærende usikrede gjelda redusert (Figur 4.11). Til tross for en betydelig nedgang i gjennomsnittsgjeld samlet sett, fikk de laveste inntektsgruppene en økning i

rentebærende usikret gjeld fra 2019 til 2021. Dette kan henge sammen med at det er de yngste som har lavest inntekt, og siden denne type gjeld øker sterkt med alder blant de yngre, så kan økningen i alder fra 2019 til 2021 på gruppen som undersøkes være en del av forklaringen.

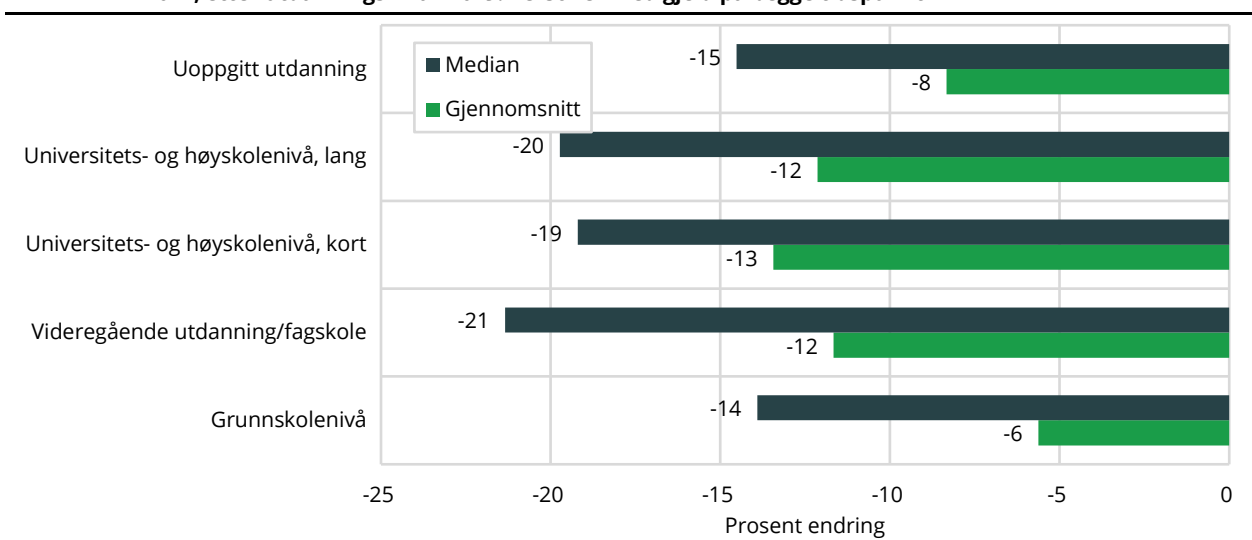
Figur 4.11. Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter samlet inntekt etter skatt i 2019. Personer med gjeld på begge tidspunkt

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Endringene sett i forhold til utdanningsnivå viser et noe mer blandet bilde. Blant de med utdanningsnivå videregående utdanning/fagskole og høyere utdanning er det små forskjeller, og alle utdanningsgruppene reduserte gjelda i denne perioden. Men personer med grunnskolenivå eller som har uoppgitt utdanning har bedret sin situasjon i betydelig mindre grad enn de med høyere utdanning.

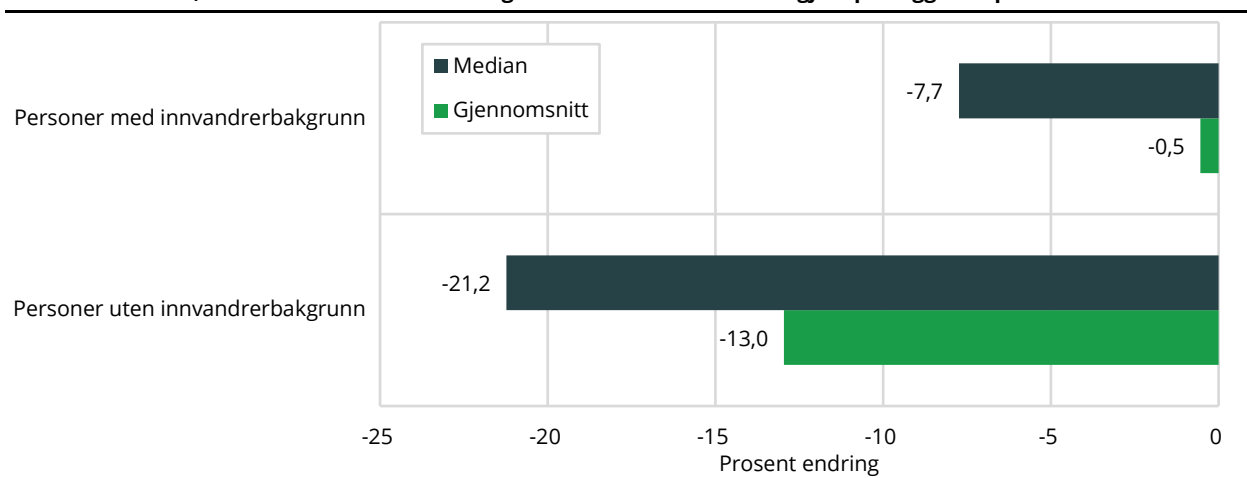
Figur 4.12. Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter utdanningsnivå i 2019. Personer med gjeld på begge tidspunkt

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Dersom man skiller mellom de med og uten innvandrerbakgrunn, ser vi også en betydelig forskjell (Figur 4.13). Personer med innvandrerbakgrunn har knapt hatt nedgang i gjennomsnittlig lånebeløp samlet sett, mens nedgangen for resten av befolkningen var om lag 13 prosent.

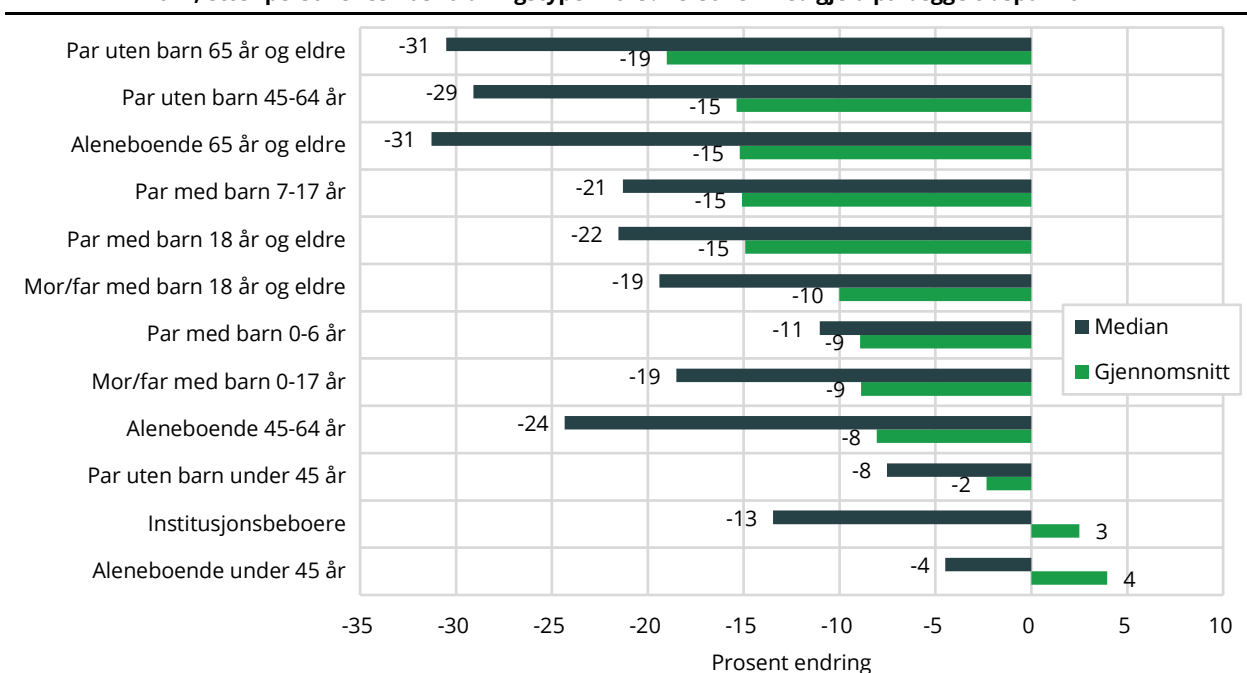
Figur 4.13. Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter samlet innvandrerbakgrunn i 2019. Personer med gjeld på begge tidspunkt

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Det er også betydelig forskjeller mellom personer i ulike husholdningstyper i hvordan de har endret sitt gjeldsnivå fra 2019 til 2021 (Figur 4.14). Generelt er trenden at husholdningstyper bestående av eldre personer har hatt den største nedgangen, mens personer i husholdningstyper med unge personer har hatt minst nedgang. Noe av det samme bildet går igjen når vi sammenligner de som har fått gjeld og de som har kvittet seg med gjeld i perioden (Figur 4.7). Det er også her verdt å merke seg at i de aller yngste og aller eldste aldersgruppene henholdsvis øker og synker gjennomsnittsgjelda markant med økende alder. Dette kan være en medvirkende årsak til de endringene vi ser i de aktuelle husholdningstypene.

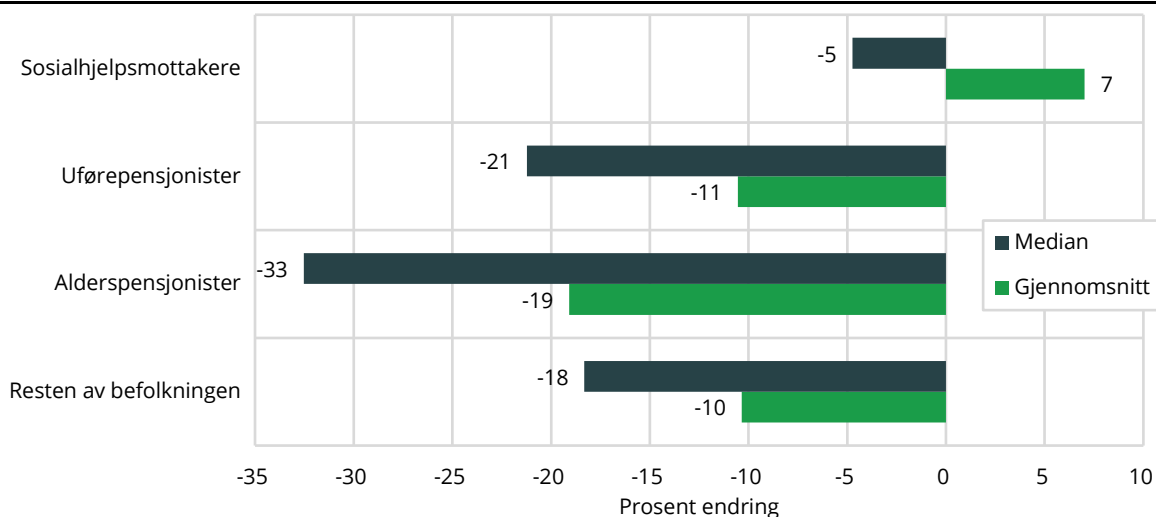
Figur 4.14. Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter personenes husholdningstype i 2019. Personer med gjeld på begge tidspunkt

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Blant mottakere av trygd og sosialhjelp ser vi et interessant bilde. Både alderspensjonister og uføretrygdede har redusert sin gjeld betydelig mer enn gjennomsnittet for alle fra 2019 til 2021. For sosialhjelpsmottakere er bildet motsatt, for denne gruppen har gjennomsnittsgjelda økt. Mediangujelda har gått noe ned, noe som tyder på at de fleste har fått lavere gjeld, samtidig som et mindretall har fått økt sin gjeld så mye at gjennomsnittsgjelda har økt.

Figur 4.15. Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, blant trygde-, pensjons- og sosialhjelpsmottakere. Personer med gjeld på begge tidspunkt

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Sammenfatning

I gjennomgangen av hvordan gjeldssituasjonen har endret seg fra 2019 til 2021, ser vi at det er en tendens til at de mest utsatte gruppene innenfor hvert kjennetegn har hatt en dårligere utvikling i sin gjeldssituasjon enn resten. Blant de med lav inntekt er det flere som har fått gjeld og denne gruppas gjeld har økt sammenlignet med de med høy inntekt. Lignende utvikling er det f.eks. blant de med lavt utdanningsnivå sammenlignet med de med høyere utdanningsnivå, blant de med innvandrerbakgrunn sammenlignet med de uten innvandrerbakgrunn. I Tabell 4.3 og Tabell 4.4 ser vi hvilke grupper som har hatt henholdsvis størst økning og størst reduksjon i gjennomsnittlig gjeldsnivå blant de gruppene vi har undersøkt. Blant grupper med ulike kjennetegn vil det kunne være at samme personer er i flere av gruppene.

Tabell 4.3. Prosentvis endring i rentebærende usikret gjeld for gruppene som hadde gjeldsøkning og minst gjeldsreduksjon fra 31.12.2019 til 31.12.2021, rangert etter økning i gjennomsnittlig gjeldsnivå

Gruppe	Kjennetegn	Antall personer	Endring i gjeldsnivå 2019-2021	
			Gjennomsnitt	Median
Alle med gjeld begge tidspunkt	Alle	834 400	-10,2	-19,4
Inntekt 1 - 99 999 kroner	Inntektsnivå	23 900	12,9	5,7
Sosialhjelpsmottakere	Stønadstatus	50 300	7,0	-4,7
Inntekt 100 000 - 199 999 kroner	Inntektsnivå	40 200	4,1	4,3
Aleneboende under 45 år	Husholdningstype	95 100	4,0	-4,5
Institusjonsboere	Husholdningstype	2 900	2,5	-13,5
Personer med innvandrerbakgrunn	Innvandrerbakgrunn	163 600	-0,5	-7,7
Utdanning lav eller ingen utdanning	Utdanningsnivå	1 900	-2,2	-12,2
Par uten barn under 45 år	Husholdningstype	44 000	-2,3	-7,5
Inntekt 200 000 - 299 999 kroner	Inntektsnivå	113 900	-3,3	-13,2
Utdanning grunnskolenivå	Utdanningsnivå	229 300	-5,6	-13,9

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Tabell 4.4. Prosentvis endring i rentebærende usikret gjeld for gruppene med størst gjeldsreduksjon fra 31.12.2019 til 31.12.2021, rangert etter reduksjon i gjennomsnittlig gjeldsnivå

Gruppe	Kjennetegn	Antall personer	Endring i gjeldsnivå 2019-2021	
			Gjennomsnitt	Median
Alle med gjeld begge tidspunkt	Alle	834 400	-10,2	-19,4
Inntekt 1 mill. kroner og høyere	Inntektsnivå	44 500	-21,4	-28,2
Alderspensjonister	Stønadsstatus	82 000	-19,1	-32,5
Par uten barn 65 år og eldre	Husholdningstype	52 000	-19,0	-30,5
Inntekt 800 000 - 999 999 kroner	Inntektsnivå	47 100	-19,0	-26,6
Inntekt 600 000 - 799 999 kroner	Inntektsnivå	130 300	-15,9	-26,2
Par uten barn 45-64 år	Husholdningstype	75 300	-15,4	-29,1
Aleneboende 65 år og eldre	Husholdningstype	29 900	-15,2	-31,3
Par med barn 7-17 år	Husholdningstype	131 600	-15,1	-21,3
Par med barn 18 år og eldre	Husholdningstype	68 700	-14,9	-21,5
Utdanning universitets- og høyskolenivå, kort	Utdanningsnivå	183 200	-13,4	-19,2

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Vi ser også at nedgangen i median lånebeløp er nesten dobbelt så stor som nedgangen i gjennomsnittlig lånebeløp. Denne økningen i forskjellen mellom gjennomsnitt og median indikerer en økt spredning i størrelse på lånebeløpene hos låntakerne. De fleste har moderate lån, og det betyr at disse i større grad har betalt ned på gjelda si enn de som har høye lån. Det samme bildet understøttes av Figur 4.4 og Figur 4.5; det er flere som har lavt lånebeløp samtidig som de med høye lånebeløp innehar en større andel av samlet gjeld.

4.3. Usikret gjeld hos personer med gjeldsordning og personer som har mottatt økonomisk rådgivning

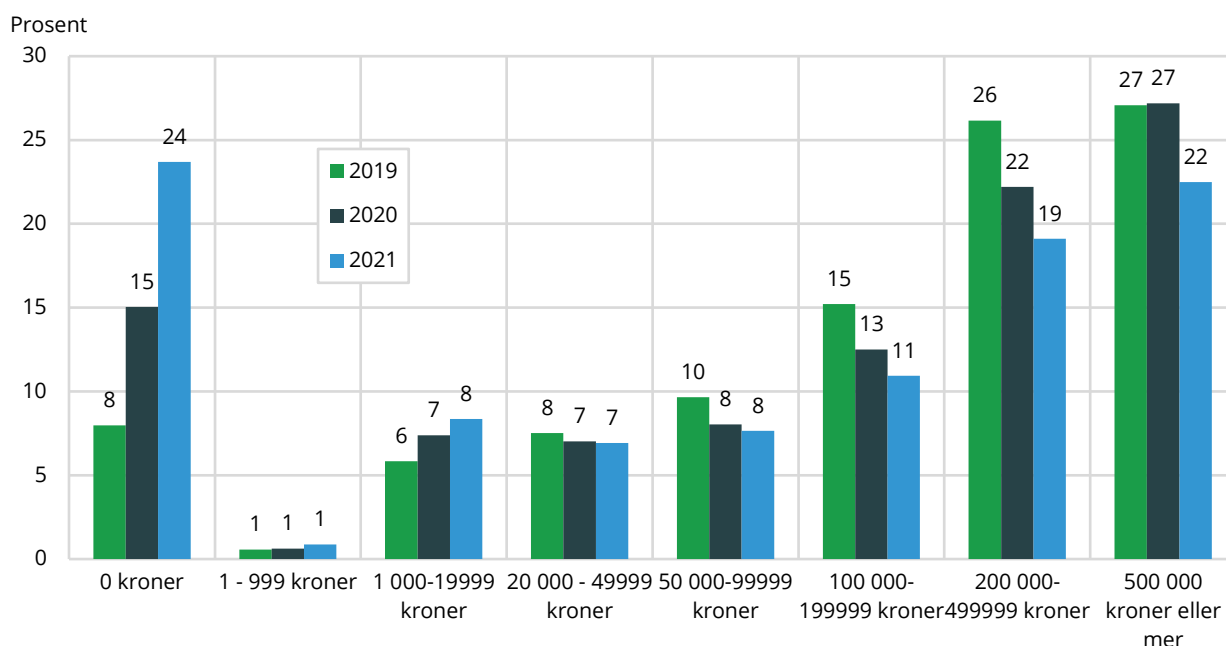
Omfang og fordeling av gjeld på låntakere

En langt større andel av personer som er under gjeldsordning eller som har mottatt økonomisk rådgivning, har rentebærende usikret gjeld sammenlignet med befolkningen som helhet, spesielt gjelder det personer under gjeldsordning. Andelen som har gjeld har imidlertid sunket betydelig fra 2019 til 2021. Av de som var registrert med gjeldsordning i 2020, hadde 92 prosent rentebærende usikret gjeld i 2019. Denne andelen sank til henholdsvis 85 og 76 prosent i 2020 og i 2021¹ (Figur 4.16).

Av Figur 4.16 ser vi at hele 53 prosent av de under gjeldsordning hadde lån som var større enn 200 000 kroner. To år seinere hadde andelen sunket til 42 prosent. Median gjeld i 2019 var 264 400 kroner, dvs. halvparten hadde en gjeld som var høyere enn dette.

¹ Vi har ikke tall for personer under gjeldsordning i 2021. Dersom disse hadde vært inkludert, ville sannsynligvis andelen med gjeld vært høyere og andelen uten gjeld vært lavere i 2021 enn det som er vist i Figur 4.16.

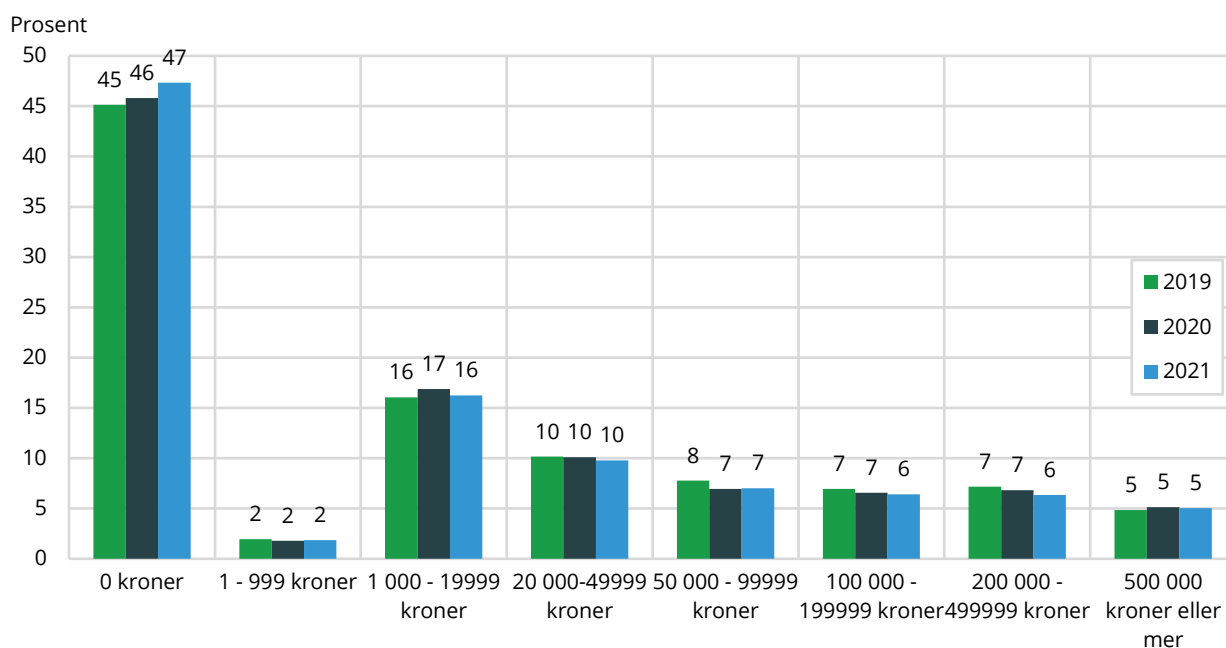
Figur 4.16. Låntakerne fordelt prosentvis etter størrelsen på usikret rentebærende gjeld per 31.12 i årene 2019, 2020 og 2021. Personer med gjeldsordning i 2020

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå, Brønnøysundregistrene og Gjeldsregisteret AS.

Blant de om lag 18 800 som mottok økonomisk rådgivning sammen med sosialhjelp i løpet av årene 2019-2021, hadde 55 prosent slik gjeld i 2019 (Figur 4.17). Andelen endret seg lite fram mot 2021 da andelen var 53 prosent. For hele landet var det 29 prosent som hadde rentebærende usikret gjeld (se også Tabell 4.1).

Figur 4.17. Låntakerne fordelt prosentvis etter størrelsen på usikret rentebærende gjeld per 31.12 i årene 2019, 2020 og 2021. Personer som mottok økonomisk rådgivning sammen med sosialhjelp i løpet av årene 2019-2021

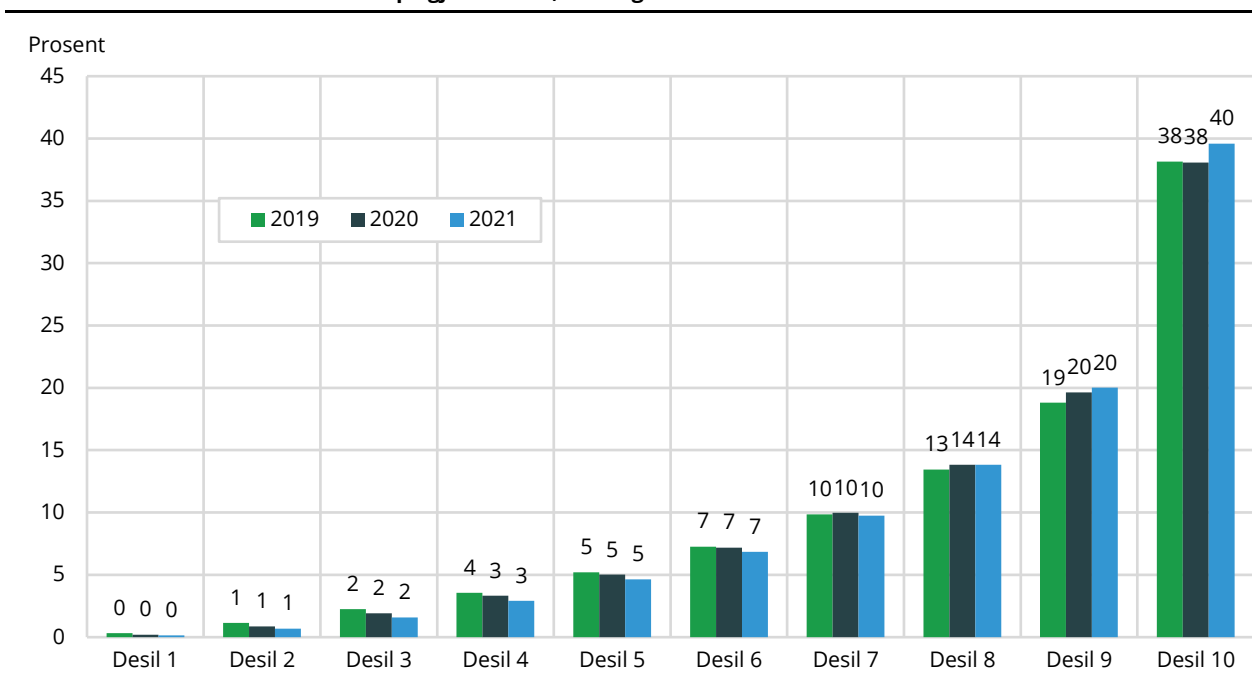

Kilde: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA og inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger) og Gjeldsregisteret AS.

Selv om gjelda er skjevt fordelt på låntakerne, er denne gjelda vesentlig jevnere fordelt sammenlignet med tilsvarende gjeldsfordeling i hele befolkningen. Særlig har de med gjeldsordning

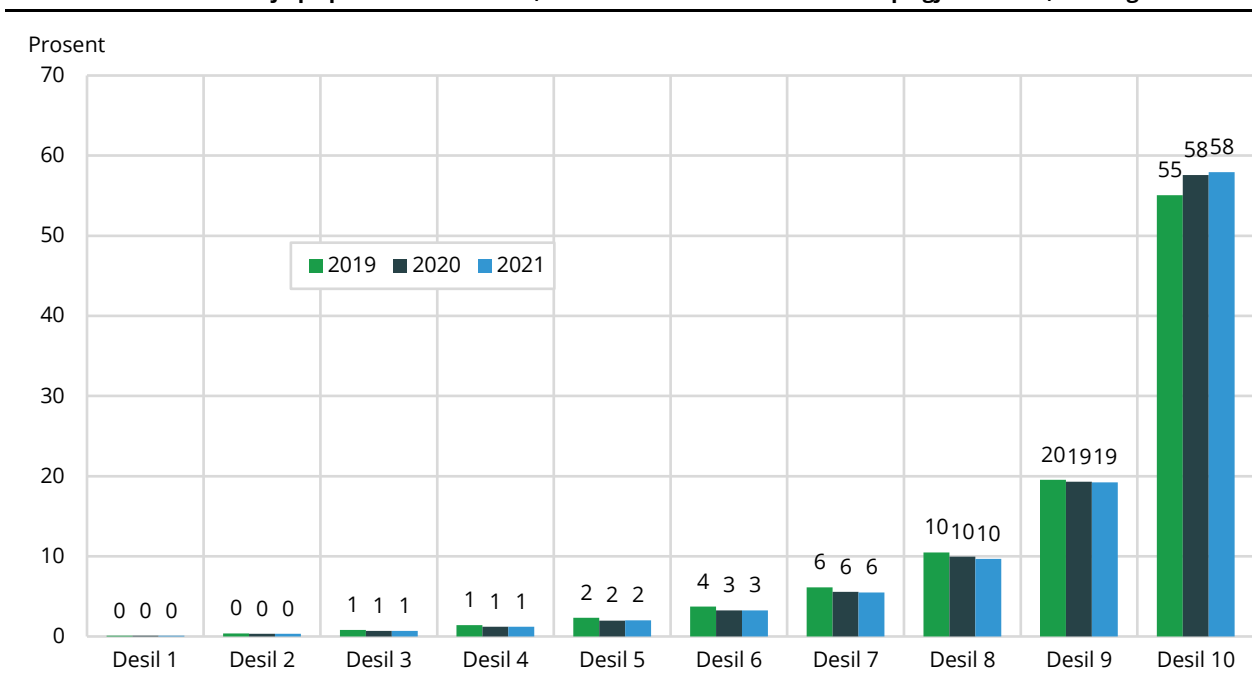
mindre skjev fordeling. Av Figur 4.18 ser vi at de 10 prosent med høyest gjeld blant låntakerne sto for 38 og 40 prosent av all rentebærende usikret gjeld for de under gjeldsordning i hhv 2019 og 2021. Tilsvarende for de med gjeldsrådgivning var henholdsvis 55 og 58 prosent (Figur 4.19)

Figur 4.18. Andel av samlet rentebærende usikret gjeld fordelt på låntakere under gjeldsordning i 2020, inndelt i desiler etter størrelsen på gjelda. 2019, 2020 og 2021

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå, Brønnøysundregistrene og Gjeldsregisteret AS.

Figur 4.19. Andel av samlet rentebærende usikret gjeld fordelt på låntakere som mottok gjeldsrådgivning sammen med sosialhjelp i perioden 2019-2021, inndelt i desiler etter størrelsen på gjelda. 2019, 2020 og 2021

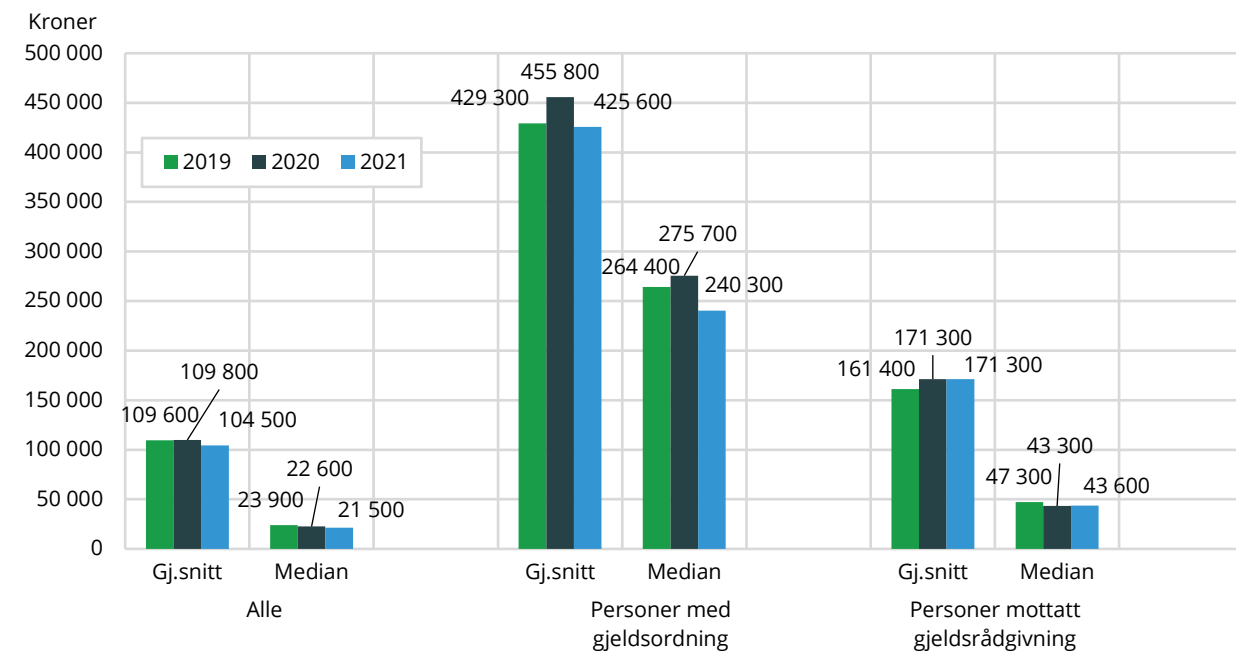

Kilde: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA og inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger) og Gjeldsregisteret AS.

For de under gjeldsordning er gjelda også i gjennomsnitt langt høyere enn den er for befolkningen som helhet (Figur 4.20). Både gjennomsnittet og median for de med gjeld varierte en del mellom 2019 og 2021, men var gjennomgående over fire ganger så høy som landsgjennomsnittet.

For personer som mottok økonomisk rådgivning var det en liten økning fra 2019 til 2021, til forskjell både fra befolkningen samlet sett og de med gjeldsordning. Men nivåmessig ligger de som fikk økonomisk rådgivning mellom disse, dog atskillig nærmere befolkningen som helhet.

Figur 4.20. Gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld i 2019-2021 for befolkningen som helhet, personer med gjeldsordning i 2020 og personer som har mottatt økonomisk rådgivning i perioden 2019-2021

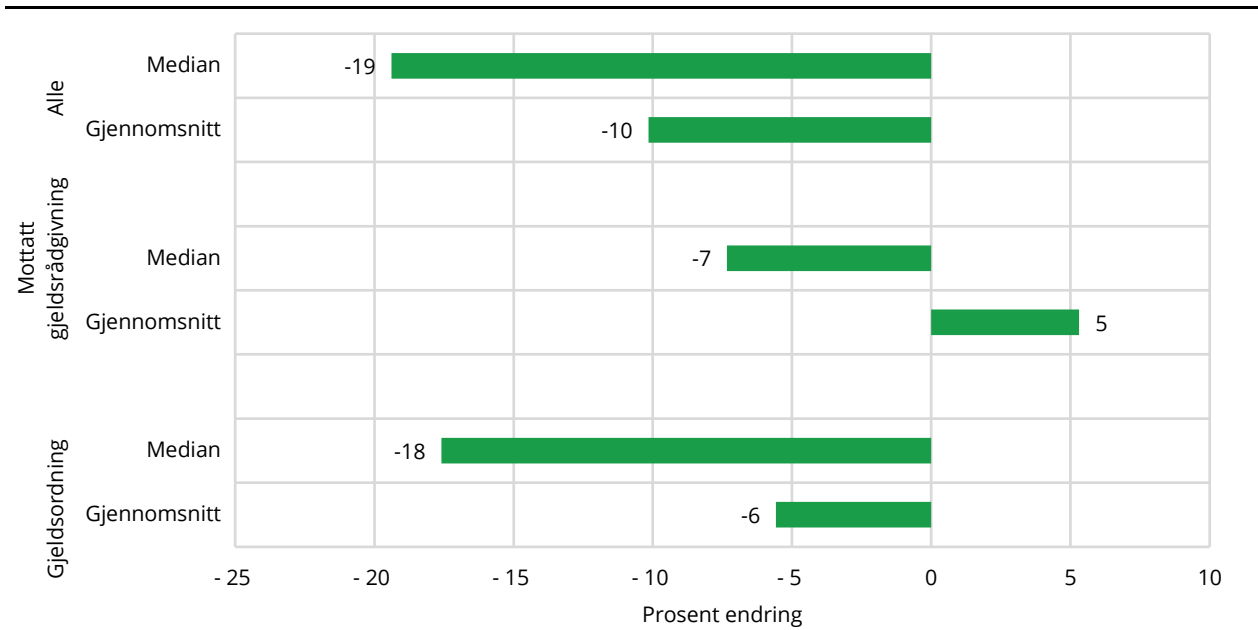
Kilde: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA og inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger), Brønnøysundregistrene og Gjeldsregisteret AS.

Utviklingen for de som hadde gjeld både i 2019 og 2021

Vi ser av Høie (2021) at personer under gjeldsordning og personer som har mottatt økonomisk rådgivning både har høyere gjeld og betydelig mindre formue og inntekt til å håndtere sin gjeld, sammenlignet med befolkningen som helhet. Særlig gjelder det personene som er under gjeldsordning. Det har derfor stor betydning for disse gruppene hvordan gjelda utvikler seg.

Hvordan har så gjelda endret seg for disse gruppene fra 2019 til 2021? I Figur 4.21 ser vi at både gjennomsnitt og median har falt mindre for de med gjeldsordning og de som har mottatt gjeldsrådgivning sammenlignet med befolkningen som helhet. Det betyr at disse to vanskeligstilte gruppene har i mindre grad enn gjennomsnittet bedret sin situasjon med hensyn til usikret gjeld. Utviklingen kan foreløpig bare vises for et kort tidsløp, og i Figur 4.20 ser vi at utviklingen heller ikke er entydig for de med gjeldsordning de årene vi har tall for dette. Median rentebærende gjeld har gått ned både blant de med gjeldsrådgivning og de som er under gjeldsordning, og til dels betydelig i sistnevnte gruppe. På den annen side ser vi en økning i *gjennomsnittlig* gjeld for de med gjeldsrådgivning. Dette tyder på at det et mindretall i denne gruppen har økt gjelda betydelig i denne perioden samtidig som de fleste har fått lavere gjeld.

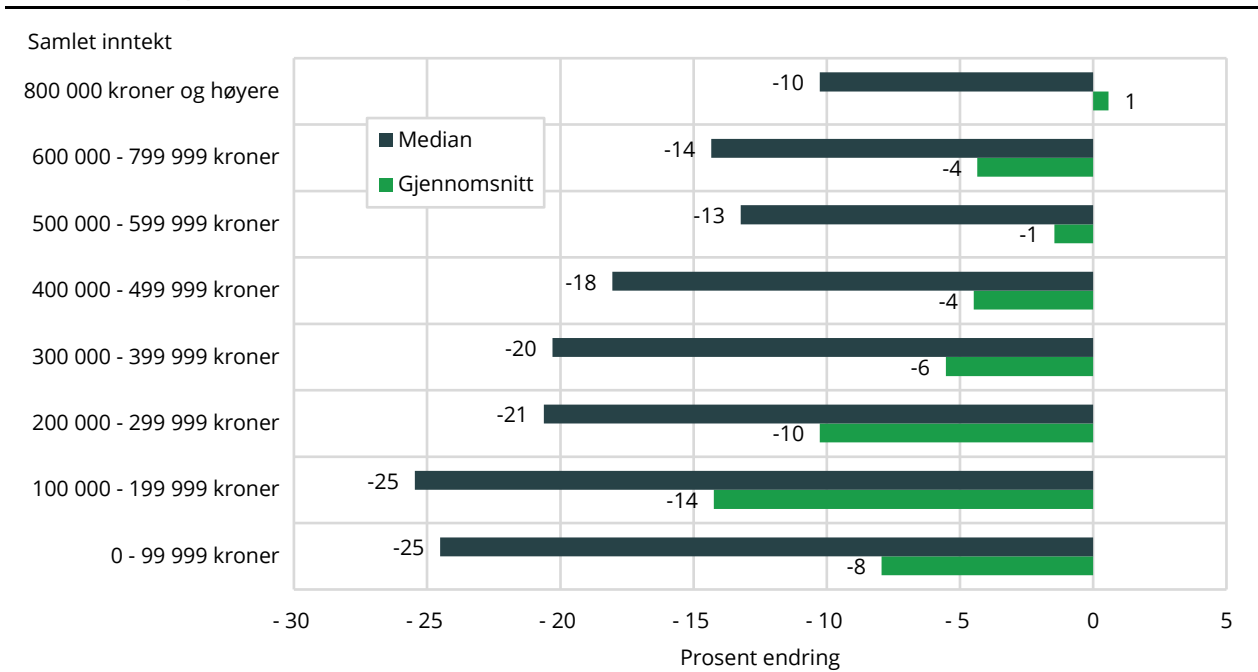
Figur 4.21. Prosentvis endring i gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021 for personer som hadde gjeld på begge tidspunkt

Kilde: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA og inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger), Brønnøysundregistrene og Gjeldsregisteret AS.

Hvordan er så bildet innenfor hver av disse to gruppene? Dersom vi ser på gjeld etter inntektsnivået for de med gjeldsordning, viser det seg at de med lavest inntekt har hatt størst nedgang i gjelda (Figur 4.22). Dette er det motsatte bildet sammenlignet med befolkningen som helhet (Figur 4.11).

Figur 4.22 Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter samlet inntekt i 2019. Personer med gjeldsordning i 2020 og som hadde gjeld på begge tidspunkt

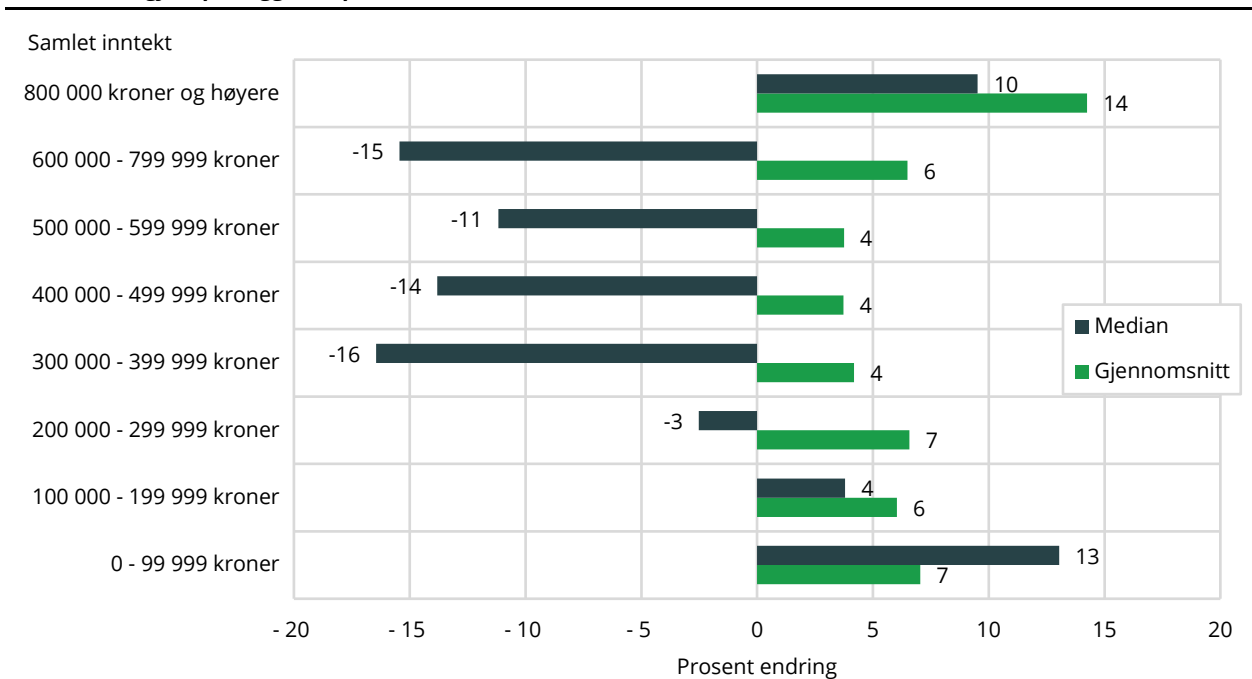
Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå, Brønnøysundregistrene og Gjeldsregisteret AS.

At gjeldsreduksjonen generelt er forholdsvis stor, selv om gjelda er stor og ressursene for å håndtere den er liten (Høie 2021), kan henge sammen med at gjeldsordning er en sterkt forpliktende ordning som dreier seg nettopp om å redusere gjeldsbyrden, både gjennom

nedbetaling og sletting av gjeld. Men at reduksjonen er størst for de med lavest inntekt er kanskje overraskende.

Blant de som har mottatt gjeldsrådgivning, er bildet at både gjennomsnittlig og median gjeld har økt mest blant de høyeste og laveste inntektsgruppene (Figur 4.23). Blant de i de midlere inntektsnivåene har median gjeld gått betydelig ned, mens gjennomsnittsgjelda har økt svakt. Dette tyder på at i disse inntektsgruppene er det de med den laveste gjelda som i størst grad har redusert sin gjeld.

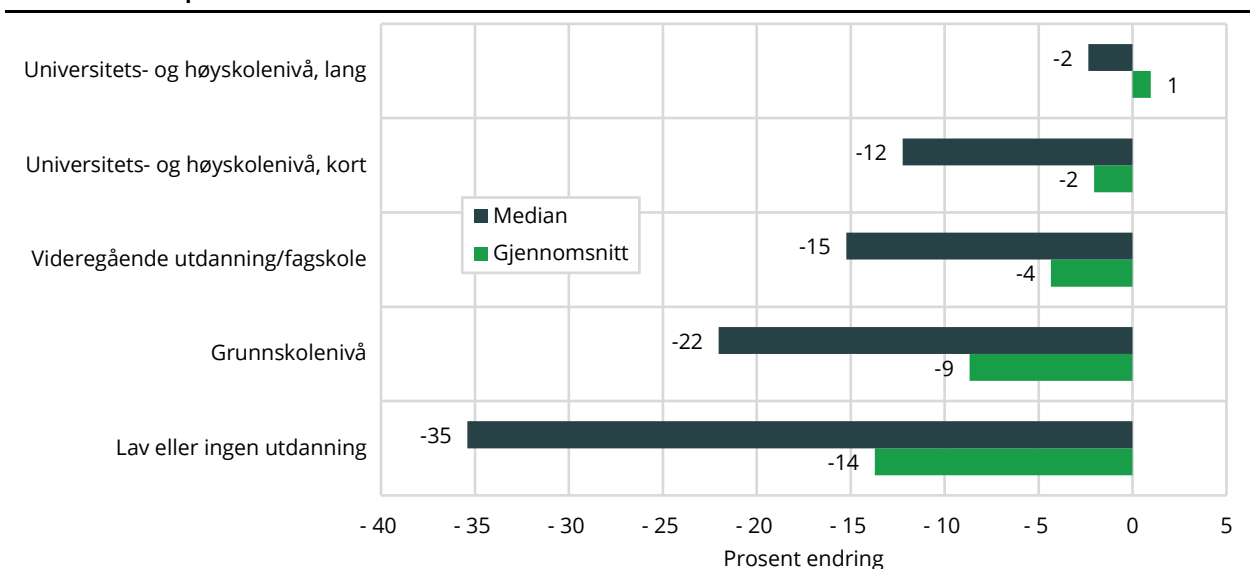
Figur 4.23 Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter samlet inntekt i 2019. Personer mottatt gjeldsrådgivning i perioden 2019-2021 og som hadde gjeld på begge tidspunkt

Kilde: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA og inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger) og Gjeldsregisteret AS.

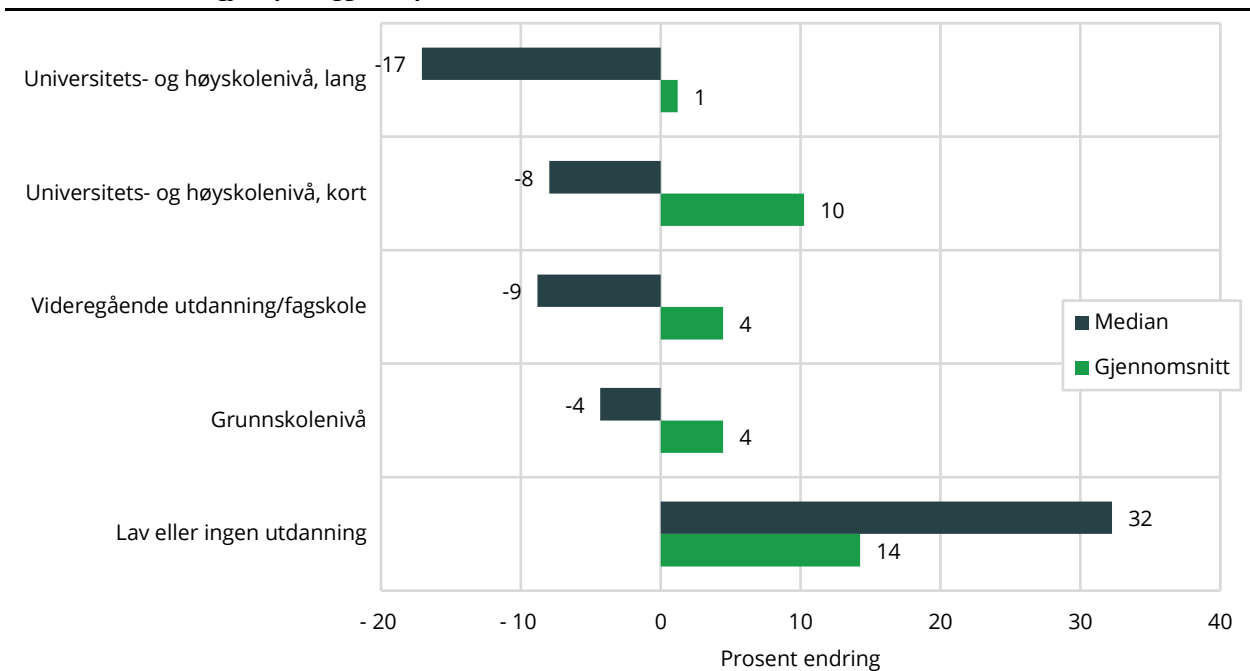
Om vi ser på hvordan gjeldsendringen har vært etter utdanningsnivå, ser vi motsatte endringsmønstre for de med gjeldsordning og de som mottok gjeldsrådgivning. Hos de med gjeldsordning var det de med lavt utdanningsnivå som reduserte sin gjeld mest (Figur 4.24), mens det var motsatt for de som hadde mottatt gjeldsrådgivning (Figur 4.25). Dette kan blant annet henge sammen med at gjeldsordning innebærer forpliktelser om gjeldsreduksjon, mens gjeldsrådgivningen er mindre forpliktende.

Figur 4.24 Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter utdanningsnivå i 2019. Personer med gjeldsordning i 2020 og som hadde gjeld på begge tidspunkt

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå, Brønnøysundregistrene og Gjeldsregisteret AS.

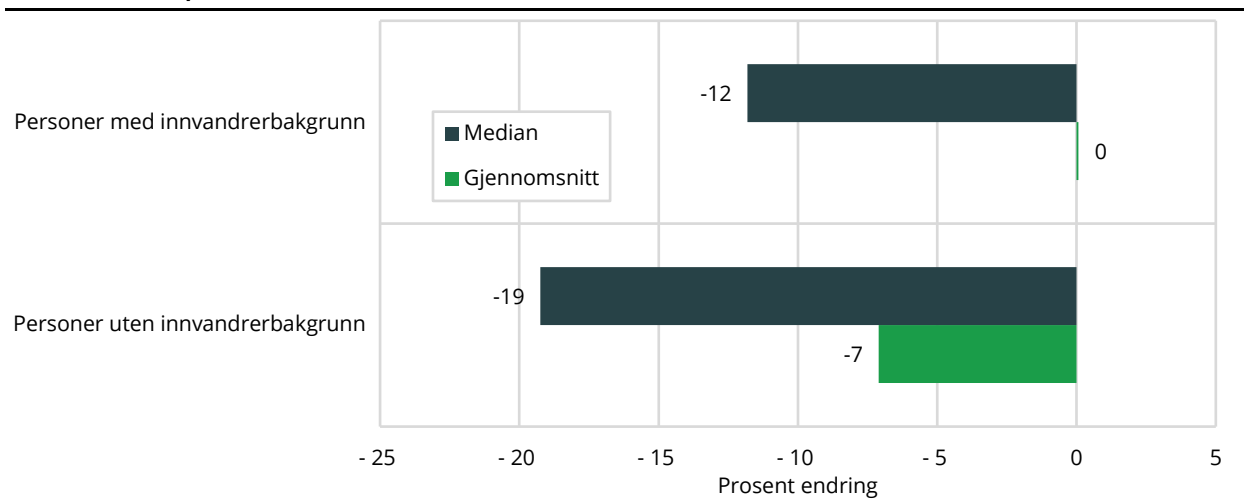
Figur 4.25 Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter utdanningsnivå i 2019. Personer som mottok gjeldsrådgivning i perioden 2019-2021 og som hadde gjeld på begge tidspunkt

Kilde: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA og inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger) og Gjeldsregisteret AS.

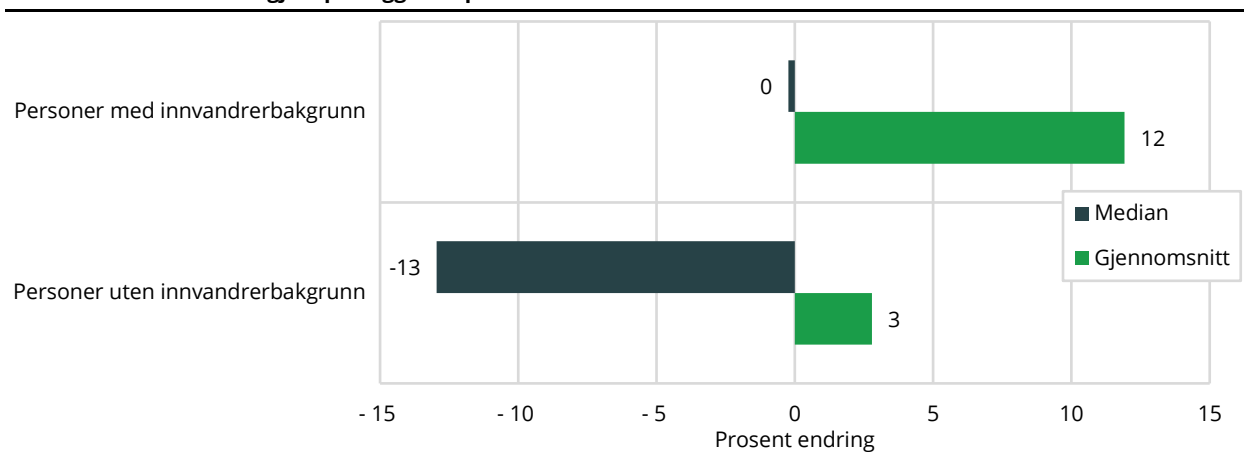
Om vi skiller mellom personer med og uten innvandrerbakgrunn, ser vi at de uten innvandrerbakgrunn har redusert sin gjeld mest, både blant de med gjeldsordning og de som hadde mottatt gjeldsrådgivning. Men blant de med innvandrerbakgrunn var det stor forskjell mellom de med gjeldsordning og de som hadde mottatt gjeldsrådgivning. Sistnevnte gruppe hadde økt sin gjennomsnittsgjeld markant.

Figur 4.26 Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter innvandrerbakgrunn i 2019. Personer med gjeldsordning i 2020 og som hadde gjeld på begge tidspunkt

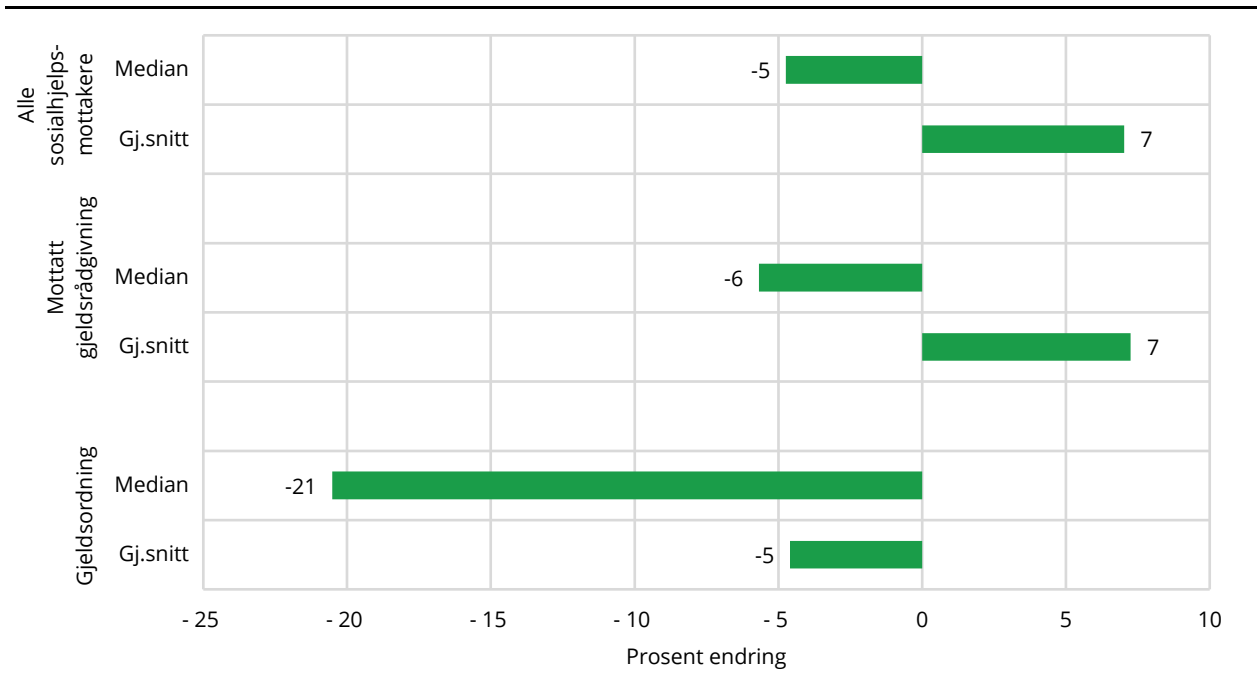
Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå, Brønnøysundregistrene og Gjeldsregisteret AS.

Figur 4.27 Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter innvandrerbakgrunn i 2019. Personer som mottok gjeldsrådgivning i perioden 2019-2021 og som hadde gjeld på begge tidspunkt

Kilde: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA og inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger) og Gjeldsregisteret AS.

Blant sosialhjelpsmottakere var utviklingen i gjeld langt mer gunstig for de under gjeldsordning enn for de som mottok gjeldsrådgivning (Figur 4.28). Dette henger sannsynligvis sammen med de forpliktelsene om gjeldsreduksjon som følger av å være under gjeldsordning.

Figur 4.28 Prosentvis endring i gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021 blant sosialhjelpsmottakere som hadde gjeld på begge tidspunkt

Kilde: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA og inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger), Brønnøysundregistrene og Gjeldsregisteret AS.

Sammenfatning

I vår undersøkelse av rentebærende usikret gjeld blant de med gjeldsordning og de som mottok gjeldsrådgivning ser vi store forskjeller. De med gjeldsordning har klart høyest gjeld (Figur 4.20). Den er flere ganger høyere enn gjennomsnittet for alle med gjeld og også for de som har mottatt gjeldsrådgivning, som også ligger over gjennomsnittet for alle.

Når vi ser på endringene som har vært etter 2019, har de med gjeldsordning hatt klart sterkere nedgang enn de som mottok gjeldsrådgivning. Nedgangen har vært nesten like sterk som for befolkningen samlet sett (Figur 4.21). Dette mener vi henger sammen med at gjeldsordning gir større forpliktelser til å redusere gjeld enn det man har når man mottar gjeldsrådgivning.

Men hvilke grupper som har hatt sterkest nedgang blant de med gjeldsordning er svært forskjellig fra befolkningen samlet sett. Hovedtrekket er at blant de med gjeldsordning er det de *minst* ressurssterke, dvs. de med lavest utdanning og lavest inntekt som har hatt sterkest reduksjon, mens for hele befolkningen samlet er det de mest ressurssterke som har hatt størst reduksjon i gjelda. For de med gjeldsrådgivning er bildet mer sammensatt, men det er i klart større grad de mer ressurssterke blant disse som har hatt størst reduksjon i gjelda si sammenlignet med endringene for de med gjeldsordning.

4.4. Gjeld i husholdningene

I dette kapitlet ser vi hvordan gjelda er fordelt på husholdningsnivå. Mens resultatene i de foregående kapitlene er beregnet ut fra låntakernes gjeld direkte, dvs. på personnivå, er resultatene i dette kapitlet aggregert til husholdningsnivå. En husholdnings gjeld er summen av gjelda til alle personene i husholdningen. I dette kapitlet har vi delt inn husholdningene etter inntekt per forbruksenhet (se egen boks som forklarer dette) og husholdningstyper.

Forbruksenheter og beregning av husholdningsstørrelse

For å kunne sammenligne velferdsnivået mellom husholdninger av ulik størrelse og sammensetning, måler vi husholdningsstørrelsen i antall forbruksenheter eller personekvivalenter. Det gjør at man kan ta hensyn til at husholdninger som består av flere personer ikke bare har større utgifter, men også stordriftsfordeler ved at flere personer deler på utgifter til f.eks. bolig og forbruksvarer, se nærmere beskrivelse i Omholt (2019) s. 10-11. Forbruksvektingen i denne rapporten følger EUs standard. Antall forbruksenheter beregnes slik at første voksne husholdningsmedlem får vekt lik 1,0, mens neste voksne får vekt lik 0,5 og alle barn får vekt lik 0,3. Eksempler på husholdningsstørrelser er vist i tabellen.

Tabell Antall personer og forbruksenheter i ulike husholdningssammensetninger

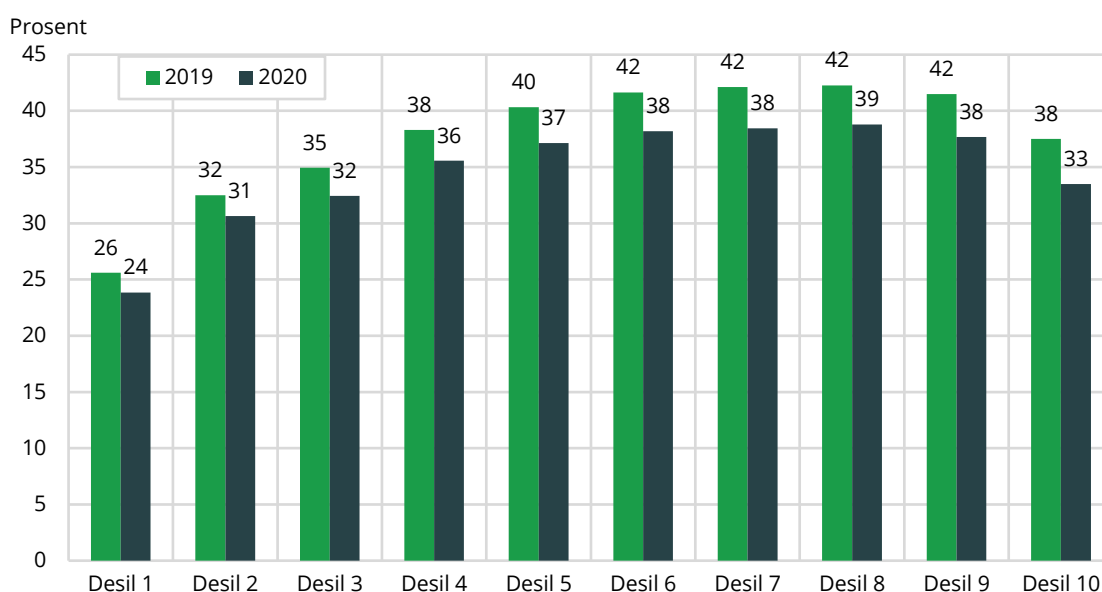
Husholdningsstørrelse	Antall personer	Antall forbruksenheter
1 voksen	1	1,0
2 voksne	2	1,5
2 voksne og 1 barn	3	1,8
2 voksne og 2 barn	4	2,1
2 voksne og 3 barn	5	2,4
1 voksen og 1 barn	2	1,3
1 voksen og 2 barn	3	1,6
1 voksen og 3 barn	4	1,9

I dette kapitlet er bare privathusholdninger inkludert. Institusjonsbeboere og utenlandsstudenter er ikke tatt med.

Fordeling av gjeld etter inntektsnivå

Når vi deler inn husholdningene i desiler etter inntekt per forbruksenhet i 2019, ser vi at det er størst andel av husholdningene med gjeld i de høyere inntektsgruppene, men ikke i de aller høyeste (Figur 4.29). Husholdningene i de laveste inntektsgruppene er også de som de som har færrest husholdninger med slik gjeld. I Figur 4.29 ser vi fordelingen per 31.12. både i 2019 og i 2020. I alle inntektsgruppene har det vært nedgang, men den har vært noe sterkere i de høyeste inntektsgruppene.

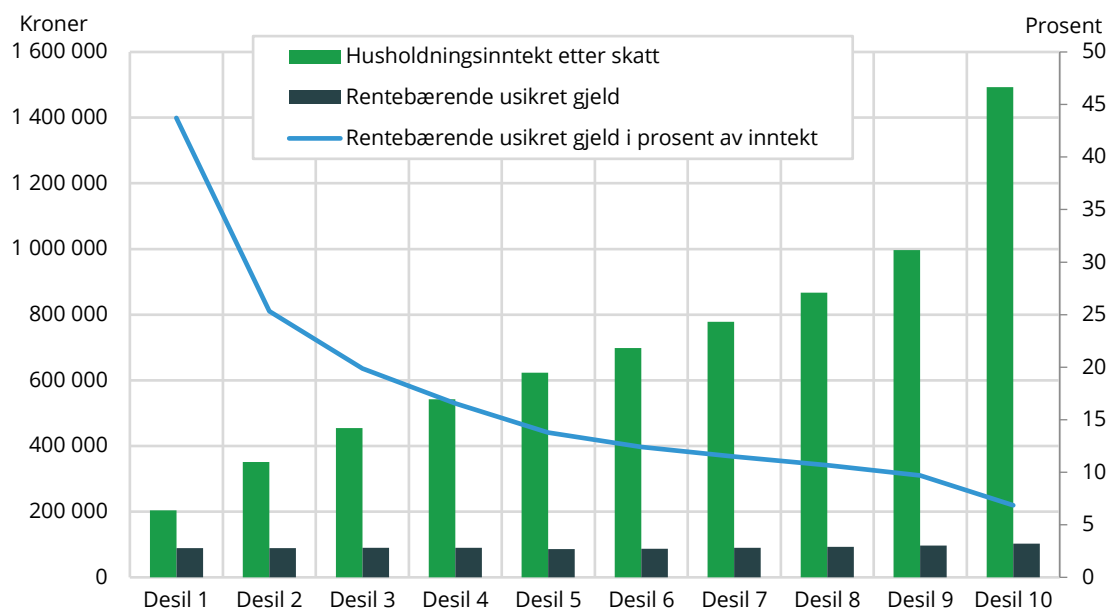
Figur 4.29 Andel av husholdningene som har rentebærende usikret gjeld etter desiler basert på inntekt etter skatt per forbruksenhet i 2019. Prosent. 2019 og 2020

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Gjennomsnittsstørrelsen på gjelda er relativt jevn i de ulike inntektsgruppene. De midlere inntektsgruppene (desil 5 og 6) lå lavest med rundt 86 000 kroner i gjennomsnittsgjeld for de husholdningene som hadde slik gjeld, mens de to øverste desilene hadde en gjennomsnittsgjeld på rundt 100 000 kroner. Bildet blir imidlertid helt annerledes når vi ser på gjeld i forhold til inntekt (Figur 4.30). Da utgjorde gjelda en større andel av husholdningens samlede inntekt etter skatt med synkende inntektsnivå. I de to laveste desilene utgjorde gjelda henholdsvis 44 og 25 prosent av husholdningsinntekten i 2020, mens den var henholdsvis 7 og 10 prosent av inntekten i de to øverste desilene.

Figur 4.30 Gjennomsnittlig inntekt etter skatt og rentebærende usikret gjeld i husholdningene som har rentebærende usikret gjeld, inndelt i desiler basert på inntekt etter skatt per forbruksenhet. Gjeldas andel av inntekten. Kroner og prosent. 2020

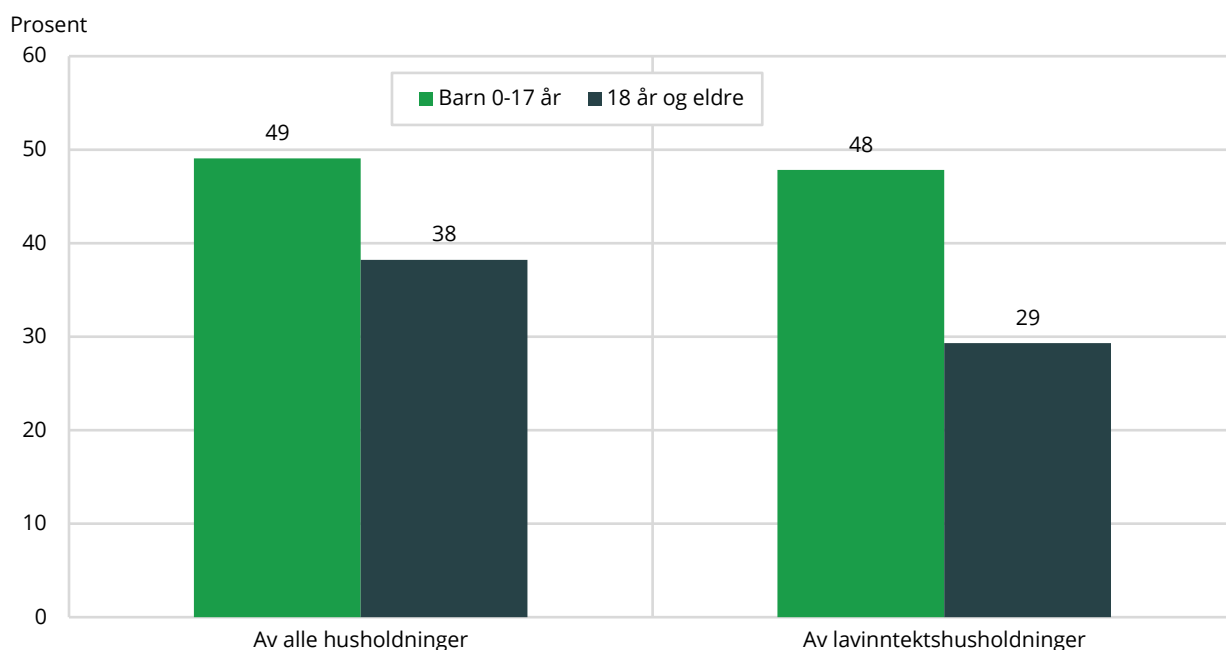
Kilde: Innteks- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Gjeld i lavinntektshusholdninger

Vi har undersøkt gjeldsandelen i lavinntektshusholdninger og sammenlignet med gjeldsandelen i husholdningene generelt. Som lavinntektshusholdning regnes husholdninger som har lavere enn 60 prosent av median inntekt per forbruksenhet (se nærmere beskrivelser i [Omholt \(2019\)](#) s. 12-14).

Samlet sett var 40 prosent av alle personer i 2020 i en husholdning med rentebærende usikret gjeld. I lavinntektshusholdningene var denne andelen 33 prosent. Dersom vi skiller mellom barn (0-17 år) og voksne (18 år og eldre), ser vi at andelen er forskjellig for husholdninger med og uten barn. Samlet sett er en større andel av alle barn i husholdninger med rentebærende usikret gjeld enn andelen av alle voksne i husholdninger med slik gjeld (49 prosent mot 38 prosent, se Figur 4.31). I lavinntektshusholdningene var imidlertid forskjellen langt større. I lavinntektshusholdningene var 48 prosent av barna i husholdninger med rentebærende usikret gjeld, mens dette gjaldt 29 prosent av de voksne. Ettersom det er omtrent like stor andel barn og voksne som er i lavinntektshusholdninger generelt (henholdsvis 12,2 og 11,8 prosent), tyder det på at barn er atskillig mer utsatt for å tilhøre husholdninger med denne type gjeld enn voksne er. Det gjelder i enda større grad for lavinntektshusholdninger.

Figur 4.31 Andel personer som tilhører husholdninger som har rentebærende usikret gjeld, fordelt på alder 0-17 år og 18 år og eldre. Alle husholdninger og lavinntektshusholdninger. Prosent. 2020

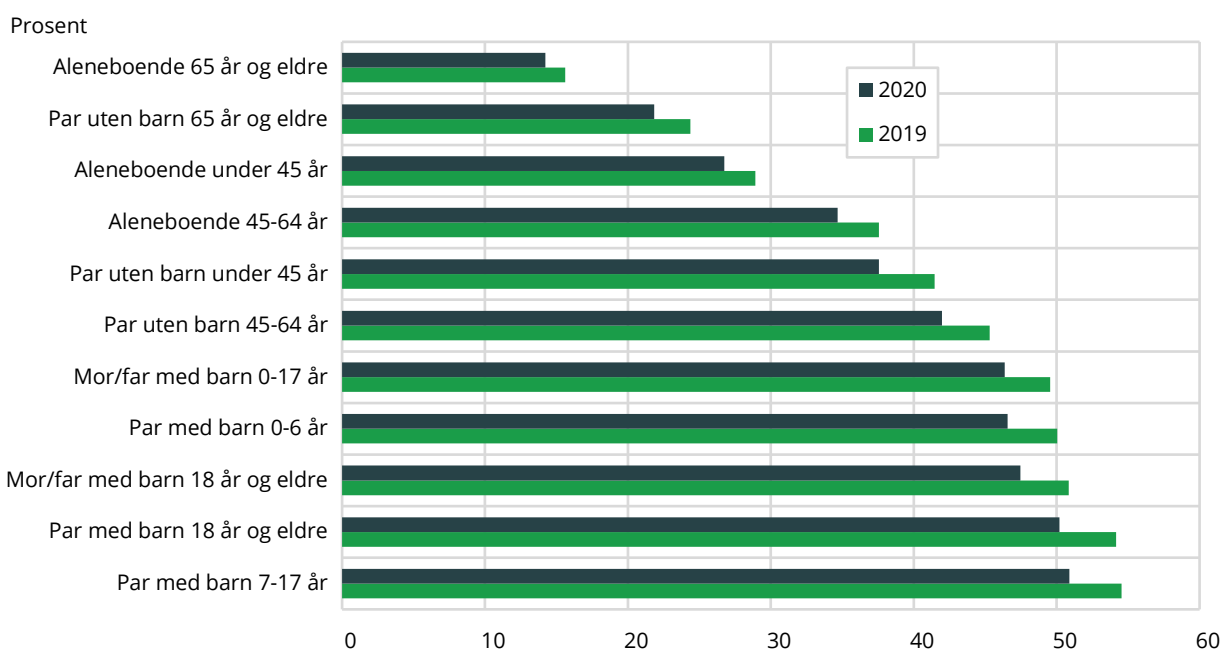

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Gjeld i ulike husholdningstyper

Det er betydelige forskjeller mellom husholdningstypene i hvor stor andel av husholdningene som har rentebærende usikret gjeld. Et vesentlig skille går, som tidligere omtalt, mellom husholdninger med og uten barn. Alle husholdningstypene som hadde barn, var også blant de med høyest andel som hadde gjeld (Figur 4.32). Husholdningene som består av eldre personer, og husholdninger med aleneboende var de husholdningstypene der det var lavest andel med gjeld.

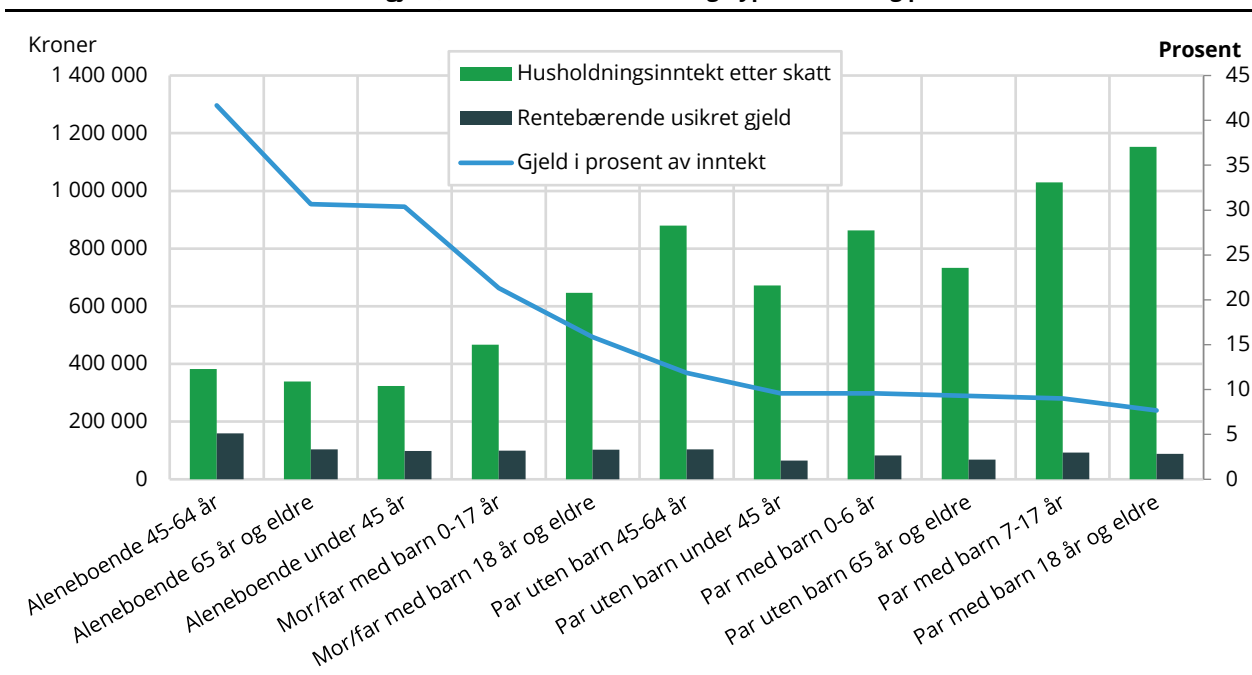
Figur 4.32 Andel husholdninger som har rentebærende usikret gjeld, fordelt på husholdningstyper. Prosent. 2019 og 2020

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Når vi ser nærmere på de husholdningene som hadde gjeld, og ser denne i forhold til deres inntekt, får vi en helt annen fordeling enn den som framkommer i Figur 4.32. Av husholdningene med gjeld, er det helt klart husholdningene med aleneboende som har høyest gjeld i forhold til inntekt (Figur 4.33). Blant aleneboende er det altså relativt få som har gjeld, men de som har gjeld, har mindre inntekt til å håndtere gjelda enn de andre husholdningene. Husholdninger med barn og én forelder har også lav inntekt i forhold til gjelda. Parhusholdninger med store barn og eldre par uten barn er de husholdningstypene som har lavest gjeld i forhold til inntekt.

Figur 4.33 Gjennomsnittlig inntekt etter skatt og rentebærende usikret gjeld i husholdninger som har rentebærende usikret gjeld, fordelt etter husholdningstyper. Kroner og prosent. 2020.

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Referanser

- Brønnøysundregistrene (2018, 9. april): *Om Gjeldsordningsregisteret*. <https://www.brreg.no/om-oss/registrene-vare/om-gjeldsordningsregisteret/>
- Finanstilsynet (2019): *Finansielt Utsyn desember 2019*, s. 22. <https://www.finanstilsynet.no/contentassets/345999748fa840e59fff49e6a2dbb1db/finansielt-utsyn-desember-2019.pdf>
- Gjeldsinformasjonsforskriften (2017): *Forskrift om virksomhet etter gjeldsinformasjonsloven* (gjeldsinformasjonsforskriften). FOR-2017-10-31-1691. Lovdata. <https://lovdata.no/forskrift/2017-10-31-1691>.
- Gjeldsinformasjonsloven (2017): *Lov om gjeldsinformasjon ved kredittvurdering av privatpersoner* (gjeldsinformasjonsloven). LOV-2017-06-16-47. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-47>.
- Gjeldsordningsloven (1992): *Lov om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner* (gjeldsordningsloven). LOV-1992-07-17-99. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-99>.
- Gjeldsregisteret (2022): Personlig meddelelse Egil Årrestad, Gjeldsregisteret AS, 25.01.2022.
- Høie, H. (2021): *Usikret gjeld – omfang og kjennetegn ved låntakerne*. Rapporter 2021/12, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/attachment/449421?ts=1786315b3f0>
- Omholt, E.L. (red.) (2019): *Økonomi og levekår for lavinntektsgrupper 2019*. Rapporter 2019/33, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/attachment/401236?ts=16e12ba0ff0>
- Statistisk sentralbyrå (2022a): *Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger* [statistikk]. <https://www.ssb.no/ifhus>
- Statistisk sentralbyrå (2022b, 30. august): Registrerings skjema for sosialhjelp. KOSTRA-skjema nr. 11 (kommune-stat rapportering). <https://www.ssb.no/innrapportering/kostra-innrapportering>
- Statistisk sentralbyrå (2022c, 30. august): *Tabell 12221: Sosiale tjenester i NAV (K) 2015 – 2021* [statistikk]. <https://www.ssb.no/statbank/table/12221>
- Statistisk sentralbyrå (2022d, 30. august): Personell og virksomhet i sosiale tjenester. KOSTRA-skjema nr. 7 (kommune-stat rapportering). <https://www.ssb.no/innrapportering/kostra-innrapportering>
- Statistisk sentralbyrå (2022e): *Økonomisk utsyn over året 2021. Økonomiske analyser*, Statistisk sentralbyrå 1/2022. https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/okonomiske-analyser/okonomiske-analyser-1-2022/_attachment/inline/3628d7e9-f7c5-4508-adbc-32db442cd815:a1e317718cc3df256b2eb40e8228223167ba743e/OA2022-1-utsyn.pdf

Vedlegg A: Vedleggstabeller

Tabell A1 Antall personer 18 år eller eldre per 31.12.2019, etter om de har rentebærende usikret gjeld i 2019 og 2021

	Antall personer	Har ikke rentebærende usikret gjeld	Har rentebærende usikret gjeld begge år	Har rentebærende usikret gjeld bare i 2019	Har rentebærende usikret gjeld bare i 2021
I alt	4 249 000	2 812 700	834 400	364 400	237 500
Menn	2 132 500	1 365 400	446 300	195 100	125 700
Kvinner	2 116 500	1 447 200	388 100	169 300	111 900
Samlet inntekt 1 - 99 999 kroner	292 600	242 400	23 900	10 000	16 200
Samlet inntekt 100 000 - 199 999 kroner	319 600	242 700	40 200	17 300	19 400
Samlet inntekt 200 000 - 299 999 kroner	619 400	431 200	113 900	44 300	30 100
Samlet inntekt 300 000 - 399 999 kroner	678 300	444 800	142 500	55 700	35 300
Samlet inntekt 400 000 - 499 999 kroner	648 700	389 500	158 200	62 600	38 400
Samlet inntekt 500 000 - 599 999 kroner	545 500	326 800	129 800	56 200	32 800
Samlet inntekt 600 000 - 799 999 kroner	596 300	367 800	130 300	63 400	34 800
Samlet inntekt 800 000 - 999 999 kroner	238 400	152 100	47 100	25 500	13 700
Samlet inntekt 1 mill. kroner og høyere	271 000	182 100	44 500	28 300	16 000
Lav eller ingen utdanning	12 400	9 300	1 900	700	500
Grunnskolenivå	972 400	610 500	229 300	74 100	58 500
Videregående utdanning/fagskole	1 732 800	1 125 900	361 400	152 600	92 900
Universitets- og høyskolenivå, kort	1 055 300	714 700	183 200	98 000	59 400
Universitets- og høyskolenivå, lang	446 800	331 100	53 900	37 700	24 100
Uoppgitt utdanning	12 200	8 500	2 500	800	500
Institusjonsbeboere	32 700	28 300	2 900	1 200	300
Aleneboende under 45 år	461 600	295 100	95 100	38 800	32 600
Aleneboende 45-64 år	288 600	166 800	78 500	29 900	13 400
Aleneboende 65 år og eldre	310 800	255 200	29 900	18 600	7 000
Par uten barn under 45 år	249 200	166 200	44 000	21 700	17 200
Par uten barn 45-64 år	358 900	230 900	75 300	35 300	17 400
Par uten barn 65 år og eldre	576 500	471 800	52 000	36 100	16 600
Par med barn 0-6 år	511 300	297 400	124 800	49 500	39 600
Par med barn 7-17 år	542 400	321 600	131 600	53 100	36 100
Par med barn 18 år og eldre	388 100	265 000	68 700	32 500	21 900
Mor/far med barn 0-17 år	127 600	61 100	42 900	13 700	9 900
Mor/far med barn 18 år og eldre	137 300	87 700	29 200	11 600	8 800
Flerfamiliehusholdninger	254 700	157 500	59 100	22 000	16 100
Utenlandsstudenter	9 300	8 000	400	400	500
Personer uten innvandrerbakgrunn	3 484 500	2 320 300	670 800	309 100	184 300
Personer med innvandrerbakgrunn	764 500	492 400	163 600	55 300	53 200
Alderspensjonist	895 800	735 800	82 000	54 600	23 500
Uførepensjonist	335 800	199 100	87 800	32 000	16 900
Sosialhjelpsmottakere	127 800	55 700	50 300	12 000	9 800
Resten av befolkningen	2 889 600	1 822 100	614 300	265 900	187 300

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Tabell A2 Gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld per 31.12.2019 og 31.12.2021, etter ulike kjennetegn per 31.12.2019. Personer som hadde slik gjeld både i 2019 og 2021. Kroner

	Antall personer	Gjeld 31.12.2019		Gjeld 31.12.2021	
		Gjennomsnitt	Median	Gjennomsnitt	Median
I alt	834 400	140 700	38 800	126 400	31 300
Menn	446 300	172 300	50 900	156 100	41 900
Kvinner	388 100	104 400	28 700	92 300	23 500
Samlet inntekt 1 - 99 999 kroner	23 900	136 000	24 700	153 500	26 100
Samlet inntekt 100 000 - 199 999 kroner	40 200	88 000	20 200	91 600	21 000
Samlet inntekt 200 000 - 299 999 kroner	113 900	107 000	33 900	103 400	29 400
Samlet inntekt 300 000 - 399 999 kroner	142 500	125 000	38 800	117 800	32 000
Samlet inntekt 400 000 - 499 999 kroner	158 200	137 100	41 000	125 800	33 100
Samlet inntekt 500 000 - 599 999 kroner	129 800	143 000	40 300	126 000	31 000
Samlet inntekt 600 000 - 799 999 kroner	130 300	162 100	44 200	136 300	32 600
Samlet inntekt 800 000 - 999 999 kroner	47 100	189 300	49 500	153 400	36 300
Samlet inntekt 1 mill. kroner og høyere	44 500	215 200	51 700	169 200	37 100
Lav eller ingen utdanning	1 900	134 800	43 500	131 800	38 200
Grunnskolenivå	229 300	149 700	48 300	141 300	41 600
Videregående utdanning/fagskole	361 400	146 100	40 600	129 000	31 900
Universitets- og høyskolenivå, kort	183 200	121 400	28 500	105 100	23 000
Universitets- og høyskolenivå, lang	53 900	129 000	29 100	113 400	23 400
Uoppgitt utdanning	2 500	170 000	58 300	155 900	49 800
Personer uten innvandrerbakgrunn	670 800	135 500	36 100	118 000	28 400
Personer med innvandrerbakgrunn	163 600	162 100	51 900	161 200	47 800
Institusjonsbeboere	2 900	222 200	79 600	227 800	68 900
Aleneboende under 45 år	95 100	123 900	36 300	128 800	34 700
Aleneboende 45-64 år	78 500	192 200	68 000	176 700	51 500
Aleneboende 65 år og eldre	29 900	132 800	40 100	112 600	27 600
Par uten barn under 45 år	44 000	105 500	27 500	103 000	25 400
Par uten barn 45-64 år	75 300	167 400	46 700	141 700	33 100
Par uten barn 65 år og eldre	52 000	122 300	26 400	99 000	18 300
Par med barn 0-6 år	124 800	121 100	31 100	110 300	27 600
Par med barn 7-17 år	131 600	139 800	37 300	118 700	29 300
Par med barn 18 år og eldre	68 700	144 200	37 000	122 700	29 000
Mor/far med barn 0-17 år	42 900	122 200	38 800	111 400	31 600
Mor/far med barn 18 år og eldre	29 200	138 800	41 300	124 900	33 300
Flerfamiliehusholdninger	59 100	162 900	48 900	148 400	41 000
Utenlandsstudenter	400	20 500	8 100	23 600	8 800
Alderspensjonister	82 000	135 600	32 200	109 700	21 700
Uførepensjonister	87 800	139 900	48 400	125 200	38 100
Sosialhjelpsmottakere	50 300	139 600	45 000	149 400	42 800
Resten av befolkningen	614 300	141 600	37 900	127 000	30 900

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå og Gjeldsregisteret AS.

Tabell A3 Gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld per 31.12.2019 og 31.12.2021, etter ulike kjennetegn per 31.12.2019. Personer med gjeldsordning som hadde slik gjeld både i 2019 og 2021. Kroner

	Antall personer	Gjeld 31.12.2019		Gjeld 31.12.2021	
		Gjennomsnitt	Median	Gjennomsnitt	Median
I alt	8 400	456 100	297 700	430 600	245 300
Menn	5 100	521 700	349 700	485 300	290 400
Kvinner	3 300	356 300	224 700	347 400	188 700
Samlet inntekt 1 - 99 999 kroner	100	384 300	197 200	345 900	168 200
Samlet inntekt 100 000 - 199 999 kroner	300	445 200	215 900	381 800	160 900
Samlet inntekt 200 000 - 299 999 kroner	2 100	319 200	184 300	286 400	146 300
Samlet inntekt 300 000 - 399 999 kroner	2 500	400 900	277 800	378 700	221 400
Samlet inntekt 400 000 - 499 999 kroner	1 800	501 000	379 500	478 600	311 000
Samlet inntekt 500 000 - 599 999 kroner	900	588 900	466 700	580 300	405 000
Samlet inntekt 600 000 - 799 999 kroner	500	747 200	584 800	714 700	500 900
Samlet inntekt 800 000 kroner og høyere	100	1 007 400	929 800	1 013 100	834 400
Lav eller ingen utdanning	35	374 200	294 600	322 800	190 300
Grunnskolenivå	3 700	392 400	245 900	358 300	191 800
Videregående utdanning/fagskole	3 400	497 100	343 400	475 500	291 100
Universitets- og høyskolenivå, kort	1 000	517 100	359 500	506 500	315 500
Universitets- og høyskolenivå, lang	200	706 000	457 700	712 900	446 900
Uoppgitt utdanning	100	300 900	234 200	227 500	97 800
Personer uten innvandrerbakgrunn	6 600	458 300	301 100	425 800	243 200
Personer med innvandrerbakgrunn	1 800	448 000	291 100	448 300	256 700
Alderspensjonister	600	590 200	380 800	501 100	297 100
Uføretrygdede	2 200	359 300	230 900	321 800	178 500
Sosialhjelpsmottakere	1 900	318 300	201 900	303 700	160 500
Resten av populasjonen	3 700	564 700	415 100	550 300	362 100

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå, Brønnøysundregistrene og Gjeldsregisteret AS.

Tabell A4 Gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld per 31.12.2019 og 31.12.2021, etter ulike kjennetegn per 31.12.2019. Personer mottatt gjeldsrådgivning sammen med sosialhjelp og som hadde slik gjeld både i 2019 og 2021. Kroner

	Antall personer	Gjeld 31.12.2019		Gjeld 31.12.2021	
		Gjennomsnitt	Median	Gjennomsnitt	Median
I alt	8 600	184 500	60 900	194 300	56 400
Menn	4 700	221 400	75 700	234 600	71 300
Kvinner	3 900	140 500	46 700	146 300	43 000
Samlet inntekt 1 - 99 999 kroner	500	139 300	31 900	150 900	36 300
Samlet inntekt 100 000 - 199 999 kroner	1 300	117 500	35 000	124 600	36 300
Samlet inntekt 200 000 - 299 999 kroner	2 900	130 600	49 200	139 200	48 000
Samlet inntekt 300 000 - 399 999 kroner	2 200	199 900	75 900	208 300	63 400
Samlet inntekt 400 000 - 499 999 kroner	1 000	262 100	121 800	271 900	104 900
Samlet inntekt 500 000 - 599 999 kroner	500	342 500	190 800	355 300	169 400
Samlet inntekt 600 000 - 799 999 kroner	200	450 600	248 100	479 800	209 800
Samlet inntekt 800 000 kroner og høyere	40	876 700	586 200	1 001 700	642 000
Lav eller ingen utdanning	100	65 600	26 000	75 000	34 400
Grunnskolenivå	5 000	152 000	49 900	158 800	47 700
Videregående utdanning/fagskole	2 400	232 800	91 000	243 200	82 900
Universitets- og høyskolenivå, kort	800	238 200	74 900	262 600	68 900
Universitets- og høyskolenivå, lang	100	254 700	102 000	257 800	84 600
Uoppgitt utdanning	100	180 600	44 400	227 400	48 300
Personer uten innvandrerbakgrunn	5 600	202 900	73 100	208 600	63 600
Personer med innvandrerbakgrunn	2 900	149 100	44 600	166 800	44 500
Sosialhjelpsmottakere i alt	6 500	163 500	52 800	175 300	49 800

Kilde: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA og inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger), Brønnøysundregistrene og Gjeldsregisteret AS.

Figurregister

Figur 4.1.	Formue og gjeld i norske husholdninger per 31.12.2019	13
Figur 4.2.	Antall låntakere per 31.12. i 2019 og 2021	14
Figur 4.3.	Andel av samlet rentebærende usikret gjeld fordelt på alle låntakerne inndelt etter desiler per 31.12.2019.....	15
Figur 4.4.	Låntakerne fordelt prosentvis etter størrelsen på usikret rentebærende gjeld per 31.12 i årene 2019, 2020 og 2021	16
Figur 4.5.	Endring i relativ fordeling av låntakere ¹ . Sammenligning mellom de som ble kvitt gjeld og de som fikk gjeld i 2020 og 2021, etter inntektsnivået i 2019	17
Figur 4.6.	Endring i relativ fordeling av låntakere ¹ . Sammenligning mellom de som ble kvitt gjeld og de som fikk gjeld i 2020 og 2021, etter utdanningsnivå per 31.12.2019	17
Figur 4.7.	Endring i relativ fordeling av låntakere ¹ . Sammenligning mellom de som ble kvitt gjeld og de som fikk gjeld i 2020 og 2021, etter den husholdningstype de tilhørte per 31.12.2019.....	18
Figur 4.8.	Endring i relativ fordeling av låntakere ¹ . Sammenligning mellom de som ble kvitt gjeld og de som fikk gjeld i 2020 og 2021, etter innvandrerbakgrunn per 31.12.2019....	18
Figur 4.9.	Endring i relativ fordeling av låntakere ¹ . Sammenligning mellom de som ble kvitt gjeld og de som fikk gjeld i 2020 og 2021, blant trygde-, pensjons- og sosialhjelpsmottakere per 31.12.2019.....	19
Figur 4.10.	Prosentvis endring i gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter kjønn. Personer med gjeld på begge tidspunkt	19
Figur 4.11.	Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter samlet inntekt etter skatt i 2019. Personer med gjeld på begge tidspunkt	20
Figur 4.12.	Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter utdanningsnivå i 2019. Personer med gjeld på begge tidspunkt	20
Figur 4.13.	Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter samlet innvandrerbakgrunn i 2019. Personer med gjeld på begge tidspunkt	21
Figur 4.14.	Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter personenes husholdningstype i 2019. Personer med gjeld på begge tidspunkt	21
Figur 4.15.	Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, blant trygde-, pensjons- og sosialhjelpsmottakere. Personer med gjeld på begge tidspunkt.....	22
Figur 4.16.	Låntakerne fordelt prosentvis etter størrelsen på usikret rentebærende gjeld per 31.12 i årene 2019, 2020 og 2021. Personer med gjeldsordning i 2020	24
Figur 4.17.	Låntakerne fordelt prosentvis etter størrelsen på usikret rentebærende gjeld per 31.12 i årene 2019, 2020 og 2021. Personer som mottok økonomisk rådgivning sammen med sosialhjelp i løpet av årene 2019-2021	24
Figur 4.18.	Andel av samlet rentebærende usikret gjeld fordelt på låntakere under gjeldsordning i 2020, inndelt i desiler etter størrelsen på gjelda. 2019, 2020 og 2021	25
Figur 4.19.	Andel av samlet rentebærende usikret gjeld fordelt på låntakere som mottok gjeldsrådgivning sammen med sosialhjelp i perioden 2019-2021, inndelt i desiler etter størrelsen på gjelda. 2019, 2020 og 2021	25
Figur 4.20.	Gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld i 2019-2021 for befolkningen som helhet, personer med gjeldsordning i 2020 og personer som har mottatt økonomisk rådgivning i perioden 2019-2021	26

Figur 4.21.	Prosentvis endring i gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021 for personer som hadde gjeld på begge tidspunkt	27
Figur 4.22	Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter samlet inntekt i 2019. Personer med gjeldsordning i 2020 og som hadde gjeld på begge tidspunkt	27
Figur 4.23	Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter samlet inntekt i 2019. Personer mottatt gjeldsrådgivning i perioden 2019-2021 og som hadde gjeld på begge tidspunkt	28
Figur 4.24	Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter utdanningsnivå i 2019. Personer med gjeldsordning i 2020 og som hadde gjeld på begge tidspunkt	29
Figur 4.25	Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter utdanningsnivå i 2019. Personer som mottok gjeldsrådgivning i perioden 2019-2021 og som hadde gjeld på begge tidspunkt	29
Figur 4.26	Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter innvandrerbakgrunn i 2019. Personer med gjeldsordning i 2020 og som hadde gjeld på begge tidspunkt	30
Figur 4.27	Endring gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021, etter innvandrerbakgrunn i 2019. Personer som mottok gjeldsrådgivning i perioden 2019-2021 og som hadde gjeld på begge tidspunkt	30
Figur 4.28	Prosentvis endring i gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld fra utgangen av 2019 til utgangen av 2021 blant sosialhjelpsmottakere som hadde gjeld på begge tidspunkt	31
Figur 4.29	Andel av husholdningene som har rentebærende usikret gjeld etter desiler basert på inntekt etter skatt per forbruksenhet i 2019. Prosent. 2019 og 2020	32
Figur 4.30	Gjennomsnittlig inntekt etter skatt og rentebærende usikret gjeld i husholdningene som har rentebærende usikret gjeld, inndelt i desiler basert på inntekt etter skatt per forbruksenhet. Gjeldas andel av inntekten. Kroner og prosent. 2020	33
Figur 4.31	Andel personer som tilhører husholdninger som har rentebærende usikret gjeld, fordelt på alder 0-17 år og 18 år og eldre. Alle husholdninger og lavinntektshusholdninger. Prosent. 2020	34
Figur 4.32	Andel husholdninger som har rentebærende usikret gjeld, fordelt på husholdningstyper. Prosent. 2019 og 2020	34
Figur 4.33	Gjennomsnittlig inntekt etter skatt og rentebærende usikret gjeld i husholdninger som har rentebærende usikret gjeld, fordelt etter husholdningstyper. Kroner og prosent. 2020.	35

Tabellregister

Tabell 2.1.	Datakildene brukt i denne rapporten	8
Tabell 4.1.	Personer over 17 år ¹ per 31.12.2019 med usikret gjeld	14
Tabell 4.2.	Antall låntakere og deres rentebærende usikret gjeld ved utgangen av 2019 og 2021. Personer med gjeld ett av årene og personer med gjeld begge år ¹	14
Tabell 4.3.	Prosentvis endring i rentebærende usikret gjeld for gruppene som hadde gjeldsøkning og minst gjeldsreduksjon fra 31.12.2019 til 31.12.2021, rangert etter økning i gjennomsnittlig gjeldsnivå	22
Tabell 4.4.	Prosentvis endring i rentebærende usikret gjeld for gruppene med størst gjeldsreduksjon fra 31.12.2019 til 31.12.2021, rangert etter reduksjon i gjennomsnittlig gjeldsnivå	23
Tabell A1	Antall personer 18 år eller eldre per 31.12.2019, etter om de har rentebærende usikret gjeld i 2019 og 2021	37
Tabell A2	Gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld per 31.12.2019 og 31.12.2021, etter ulike kjennetegn per 31.12.2019. Personer som hadde slik gjeld både i 2019 og 2021. Kroner	38
Tabell A3	Gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld per 31.12.2019 og 31.12.2021, etter ulike kjennetegn per 31.12.2019. Personer med gjeldsordning som hadde slik gjeld både i 2019 og 2021. Kroner	39
Tabell A4	Gjennomsnittlig og median rentebærende usikret gjeld per 31.12.2019 og 31.12.2021, etter ulike kjennetegn per 31.12.2019. Personer mottatt gjeldsrådgivning sammen med sosialhjelp og som hadde slik gjeld både i 2019 og 2021. Kroner	40